

Vlaams
Parlement

vergadering **C347**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 29 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijging van het aantal verontrustende thuissituaties bij kinderen en jongeren in 2020 – 4017 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de werklust bij de jeugdhulpconsulenten – 4095 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de mogelijke sluiting van consultatiebureaus van Kind en Gezin in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – 4020 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de sluiting van consultatiebureaus van Kind en Gezin in Brussel – 4099 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over kankerscreening in coronatijden – 4026 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het uitbreidingsbeleid van kinderopvang in Brussel – 4098 (2020-2021)	21
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de visietekst van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs over het cannabisbeleid – 4108 (2020-2021)	25
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het mentale welbevinden van studenten – 4116 (2020-2021)	29
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het geschiktheidsvonnis bij adoptie – 3873 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het geschiktheidsvonnis bij adoptie – 4045 (2020-2021)	35
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de inspraak van de biologische ouders bij de keuze van pleegouders – 3875 (2020-2021)	40

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het geïntegreerd breed onthaal
– 3906 (2020-2021)

44

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de stijging van het aantal verontrustende thuissituaties bij kinderen en jongeren in 2020 – 4017 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de werklast bij de jeugdhulpconsulenten – 4095 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, collega's, op basis van enkele eerste cijfers die het agentschap Opgroeien communiceerde met betrekking tot de jeugdhulp vorig jaar, komen enkele opvallende vaststellingen naar voren: de coronacrisis had een grote impact op heel veel kinderen, jongeren en gezinnen wegens het gebrek aan structuur, het gebrek aan sociaal contact, het wegvallen van een netwerk en begeleidingen die georganiseerd moesten worden per telefoon of via een digitaal gesprek.

We konden lezen dat het aantal kinderen en jongeren dat ondersteuning kreeg via een Ondersteuningscentrum Jeugdhulp of de Vertrouwenscentra Kinder mishandeling (VK's) steeg. Ook steeg het aantal dossiers dat terechtkwam bij de jeugdrechtbanken. Opvallend is de stijging met 10 procent van het aantal dossiers waarin sprake was van een maatschappelijke noodzaak en de stijging met 12 procent van het aantal verontrustende situaties die met hoogdringendheid via het parket werden aangemeld. De hulpvragen waren vaak complexer en ook in gezinnen waar al ondersteuning liep, moesten meer crisissen bedwongen worden.

Hoewel er de voorbije jaren grote inspanningen werden gedaan om het personeelsbestand bij de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ's) en de Sociale diensten voor gerechtelijke jeugdrechtbank (SDJ's) te versterken, is er toch nog altijd sprake van een grote werkdruk. Al is bij de SDJ's de caseload per voltijdsequivalent (vte) in mindere mate gestegen dan het totaal aantal dossiers, zo kon ik vaststellen uit mijn schriftelijke vraag nummer 566 van 12 april laatstleden. De inspanningen van het verleden om het personeelsbestand te versterken, hebben dus wel degelijk impact. Toch is er nood aan, zo lees ik: "administratieve vereenvoudiging, gedeelde verantwoordelijkheid met andere hulpverleners bij verontrustende situaties en een duidelijkere rol wanneer er als overheid wordt ingegrepen en de initiële tussenkomst niet langer nodig blijkt te zijn". In de krant vraagt de jeugdconsulent van de jeugdrechtbank om binnen de jeugdhulp plaatsen voor te behouden voor situaties die bij hoogdringendheid moeten worden aangepakt, zodat die voorrang zouden krijgen op de vrijwillige aanmeldingen.

Minister, hoe interpreteert u de toename van het aantal verontrustende situaties tijdens de coronacrisis en zijn er aanwijzingen dat die toename ondertussen gestabiliseerd is?

Hoe kan er nog verder worden ingezet op het verminderen van de werkdruk bij de OCJ's en de SDJ's, zowel op het vlak van personeelsinzet als op het vlak van administratieve vereenvoudiging, samenwerking met andere hulpverleners en het afbakenen van de opdrachten?

Hoe staat u tegenover het voorbehouden van plaatsen binnen de jeugdhulp voor hoogdringende dossiers zoals in de pers werd gesuggereerd?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, mijn vraag betreft dezelfde thematiek. In het jaarverslag is er inderdaad een stijging van de cijfers over de hele lijn, maar ook wat betreft kindermishandeling en jeugddelinquentie. Het aantal verontrustende situaties met hoogdringendheid stijgt met 12 procent. In de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ's) werden er in 2020 12.184 kinderen en jongeren ondersteund. Dat is 3,6 procent meer dan in 2019. Bij de Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK's) stijgt het aantal naar 13.051. De groep kinderen en jongeren waar er sprake was van een maatschappelijke noodzaak neemt zelfs met 10 procent toe. Het aantal jeugdrechtbankdossiers is 1 procent meer dan in 2019.

Minister, ik vraag me af wat hiervan de consequenties zijn wat betreft kindermishandeling en de werklast binnen het domein jeugddelinquentie, maar natuurlijk ook wat de jeugdrechtbankconsulenten betreft. Daar zijn in het verleden al vragen bij gesteld.

Minister, hoe zijn de wachtlijsten geëvolueerd bij de verschillende hulpverleningen binnen kindermishandeling?

Wat betreft de consulenten in jeugddelinquentie en bij de jeugdhulprechtbanken: vorig jaar was heel duidelijk dat zij kreunden onder een grote werklast. Op dat moment hebt u tot een werklastmeting besloten. Is die werklastmeting intussen afgerond? Want u had een timing geschat die ongeveer nu afgerond zou moeten zijn. Kunt u de resultaten meedelen? Zo nee, wanneer verwacht u die resultaten?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het aantal verontrustende thuissituaties steeg in 2020 licht ten opzichte van 2019. Het aandeel nieuwe aanmeldingen rond verontrusting bleef stabiel, maar de uitstroom daalt opvallend en het aantal situaties dat met hoogdringendheid wordt behandeld steeg.

Het aantal dossiers rond verontrusting bij de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ's) steeg met 3,6 procent ten opzichte van vorig jaar. In absolute aantallen gaat het over 12.184 kinderen en jongeren in vergelijking met 11.766 dossiers in 2019. Ook bij de Vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK's) steeg het aantal unieke kinderen en jongeren die hulp nodig hebben: van 7028 naar 7164, een stijging van 1,9 procent.

Het aantal nieuwe aanmeldingen bleef bij beide diensten stabiel. Dat betekent vooral dat men dossiers langer vasthoudt. Ook bij de sociale dienst van de jeugdrechtbank bleef het aantal nieuw ingestroomde dossiers stabiel. In 2019 telden we daar 5282 nieuwe ondersteuningsvragen, afgelopen jaar 5144. Dat is een daling van 2,7 procent. Wat daarbij wel opvallend is, is dat het aantal verontrustende situaties dat via hoogdringendheid werd aangemeld via het parket steeg van 1165 naar 1312.

En er ontstond een forse impact op de uitstroom. Die uitstroom daalde op een jaar tijd van 73 procent naar 62 procent en zorgt ervoor dat we eind 2020 op een totaal van 15.851 jeugdrechtbankdossiers uitkwamen, een stijging met 1 procent.

Het is duidelijk dat het coronavirus de veerkracht van gezinnen in een kwetsbare situatie stevig onder druk zet en gezet heeft. De hulpvragen zijn complexer en ook het aantal aanmeldingen binnen de brede jeugdhulp stijgt. In 2020 zien we een sterke stijging bij de nulde en eerste lijn. We hebben het hier al eerder gehad over de druk die bijvoorbeeld gevoeld wordt bij de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's).

De eerste cijfers van het eerste kwartaal van 2021 tonen wel aan dat de instroom bij de gemandateerde voorzieningen en de sociale diensten jeugdrechtbank toeneemt. De hypothese daarbij is dat het effect van de coronacrisis ook later komt. Deze diensten werken vaak met professionele aanmelders uit de eerste lijn. Zij gaan conform hun verantwoordelijkheid in het omgaan met verontrusting zelf aan de slag in het dossier. Pas als er sprake is van maatschappelijke noodzaak of een gerechtelijk traject

komt een gemandateerde voorziening of sociale dienst jeugdrechtsbank in beeld. De ondersteuning van het eigen netwerk viel door de coronamaatregelen tijdens de lockdown en de periode waarin we slechts in beperkte bubbels contact konden hebben, grotendeels weg, terwijl dat een cruciaal aspect is om gezinnen te ondersteunen en weer op pad te helpen. Dat verklaart wellicht ook waarom dossiers door de gemandateerde voorzieningen en de jeugdrechtsbank langer worden vastgehouden.

Vragen inzake jeugdhulp gaan breder dan enkel en alleen situaties waar er sprake is van kindermishandeling. Als we naar de cijfers kijken voor niet-rechtstreeks toegankelijke hulp en naar de crisismeldpunten, dan zien we het volgende. Op 31 december 2020 stonden in totaal 6113 kinderen en jongeren op een NRTJ-wachlijst (niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp). Dat is exclusief de vragen naar een persoonlijke-assistentiebudget (PAB). Dat zijn er inderdaad ongeveer 10 procent meer dan in 2019.

Die stijging is wellicht te verklaren door een stabiele instroom in combinatie met een tragere opstart van hulp. Tijdens de lockdown bleven voorzieningen jeugdhulp kinderen opnemen, maar enkel als er sprake was van ernstige verontrusting of crisis-situaties. In combinatie met de tragere uitstroom heeft dit wellicht geleid tot meer wachtenden, omdat ook het inzetten van mobiele begeleiding niet evident was.

Bij de crisismeldpunten zien we dat het aantal aanvragen tussen 2017 en 2020 gestegen is met 17 procent.

Het aantal unieke kinderen en jongeren voor wie die hulp is opgestart, stijgt naar 2225. Dat is een stijging met 8,5 procent in vergelijking met 2017.

De investeringen in de crisismeldpunten en in de crisisbegeleiding en -opvang, die we vorig jaar hebben gedaan en die we dit jaar continueren, waren dan ook zeer welkom.

De resultaten van de actualisatie van de werklasmeting in samenwerking met Deloitte is recent afgerond. De nulmeting vertrekt vanuit de hernieuwde opdrachten en geactualiseerde processen ten opzichte van het model van 2016. Ze houdt onder meer rekening met de integratie van Signs of Safety, de invoering van het nieuwe jeugdde-linquentierecht en de samenwerking in de ketenaanpak.

De oefening 2021 toont een aanzienlijke kloof aan tussen de actuele personeelsinzet en de berekende personeelsinzet voor zowel de functie van consulent bij het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ) of de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulp (SDJ) als de leden van de multidisciplinaire ondersteuningsteams.

Concreet beschikken de onderzochte diensten vandaag over 411 vte's, en dat zouden er volgens de berekening van Deloitte 664 moeten zijn. De nulmeting op basis van het model van Deloitte wijst dus op een delta van 46 procent.

Deloitte zegt daarover twee zaken. Ten eerste is een omschakeling van vandaag op morgen niet realistisch. Ten tweede is het louter en alleen inzetten op bijkomend personeel noodzakelijk maar onvoldoende. De afgelopen jaren zijn er al investeringen geweest ter zake, maar dit heeft onvoldoende effect gehad. In die context zijn bijkomende scenario's wenselijk om de huidige werkdruk te verlagen en bestendigen om ruimte te creëren voor de betreffende diensten, aldus Deloitte.

Meer van hetzelfde zal de zaak niet vooruithelpen. We moeten investeren maar ook hervormen. We nemen dit advies ernstig en werken op die basis samen met de betrokken teams aan een actieplan, met acties op korte, middellange en langere termijn.

Deloitte geeft op basis van de gesprekken die zij hierover met de personeelsleden hebben gehad al een aantal mogelijkheden om te hervormen en te vereenvoudigen. Zo kan de instroom, doorstroom en uitstroom worden geoptimaliseerd, onder meer

door het mandaat van de diensten scherp te stellen en de uitstroom opnieuw te versnellen. Ten tweede kunnen partnerschappen worden versterkt. Ten derde kunnen efficiëntiewinsten worden geboekt in de werking. Volgens Deloitte kunnen we op die manier 133 vte's vinden.

We rekenen daarnaast ook op de lopende strategische oefening van Opgroeien naar een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid. Ook dit biedt kapstokken voor een hervorming van de eigen dienstverlening naar de toekomst toe.

Het spreekt voor zich dat we, naast hervormen, ook verder moeten investeren in deze diensten. In april 2021 werden de diensten versterkt met in totaal 38 vte's. En binnen het project 'de ideale wereld' zullen de diensten in het najaar met nog ongeveer 7 vte's versterkt worden. We bekijken in eerste instantie op welke manier we deze versterking van 45 vte's structureel kunnen inschrijven, en welke marge er nog is om tegen het einde van de legislatuur nog extra te versterken. De timing van de laatste mogelijke investering spoot zo ook met de strategische oefening die binnen Opgroeien gebeurt.

Voor gerechtelijke dossiers waar een jeugdrechter een maatregel bij hoogdringendheid neemt, krijgen deze dossiers momenteel al voorrang.

Het is wel duidelijk dat er nood is aan meer partnerschap tussen de jeugdhulpaanbieders enerzijds en de gemandateerde voorzieningen en sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulp anderzijds. Deze diensten hebben een exclusief mandaat, maar sinds de invoering van integrale jeugdhulp hebben ze geen exclusieve toegang meer tot het aanbod.

We zullen ook opnieuw aandacht vragen van jeugdhulpvoorzieningen om zich hierin sterker te positioneren bij de reconversiemogelijkheid die we hen in het najaar zullen bieden.

In dit kader van ernstige verontrusting, bijvoorbeeld bij dossiers met een indicatie uithuisplaatsing verwijzen we onder meer naar de start van zestig modules contextbegeleiding Signs of Safety begin 2021, alsook naar de tijdelijke versterking met veertig modules gekoppeld aan twintig extra verblijfplaatsen. Deze hulpverlening is louter en alleen toegankelijk vanuit een gemandateerde voorziening of sociale dienst voor gerechtelijke jeugdhulp.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw heel uitvoerig antwoord met zo veel cijfermateriaal dat ik nu niet op alles kan reageren. Ik zal uw antwoord vanzelfsprekend nalezen. Ik heb daarnet ook de vraag van de heer Parys gehoord om in september een gedachtewisseling te organiseren in onze commissie over het jaarverslag.

De vraag was natuurlijk ingediend op basis van de eerste cijfers die we kregen. Ondertussen zijn er heel wat meer bekend. Het is duidelijk dat de druk op de jeugdhulp door corona verhoogd is. Dat hadden we allemaal al begrepen uit de vele signalen. Zo is er de druk op de verschillende hulplijnen die u terecht hebt versterkt het voorbije jaar. Dat heeft impact op de vraag en de doorstroming naar de jeugdhulp, op de vraag bij de gemandateerde voorzieningen, bij de sociale diensten van de gerechtelijke jeugdhulp (SDJ's) en dergelijke meer. Het was te verwachten dat dat zich zou uiten in de cijfers.

Wat u nu stelt, namelijk dat de druk ook nog toeneemt tijdens het eerste kwartaal en dat de impact groot blijft en dat er ook een soort vertraagd effect is, baart ook zorgen en vraagt naar een blijvende versterkte opvolging.

Minister, de voorbije jaren blijkt uit cijfers die ik pas heb opgevraagd, dat er al heel wat bijkomende inzet is geweest bij de sociale diensten van de jeugdrechtbank. Dat heeft ertoe geleid dat de totale caseload sterk gestegen is, maar de caseload per voltijdsequivalent (vte) gelukkig niet of meer genivelleerd is over de verschillende diensten. Uit uw antwoord blijkt dat het ook echt nodig was als ik zie dat de problematiek vaak veel complexer is geworden, zoals blijkt uit de resultaten van de werklasmeting die Deloitte heeft uitgevoerd.

Minister, ik zal nu geen bijkomende vragen stellen, maar ik hoop dat we de werklasmeting, de reconversiemogelijkheden, het actieplan en de strategische oefening van het agentschap Opgroeien ook uitvoerig kunnen bespreken tijdens de gedachtewisseling die we daarover in september organiseren.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik ben verbaasd over die cijfers. De werklasmeting is er natuurlijk gekomen om een reden, maar 411 vte's en er zijn er 664 nodig. Dat is een heel groot verschil.

Ten tweede, als ik me goed herinner, hebt u naar aanleiding van de acties bij de sociale diensten een investering gedaan, maar dat was voor een paar tientallen vte's. Klopt dat? Ik vraag me af wat voor invloed dat heeft gehad, want als ik het me goed herinner, ging bij die werklasmeting ook de caseload worden besproken. Kunt u daarop ingaan? Hoeveel dossier per persoon worden er gevolgd?

Een andere collega heeft bij de vorige bespreking aangehaald dat je die mensen hun acties nauwelijks kunt verwijten als je ziet hoeveel dossiers de consulenten moeten opvolgen. Is er gepeild naar de caseload per persoon? Is er ook de vergelijking gemaakt van hoeveel dossiers er zijn en hoeveel er zouden moeten zijn? Kunt u aangeven welke acties u daar op korte termijn aan zult verbinden? Als ik het goed begrijp, zijn de mensen bij die sociale diensten voor gerechtelijke jeugdhulp (SDJ's) echt aan het zwemmen.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, de stijging van het aantal verontrustende situaties is niet verrassend. Het afgelopen jaar zette de coronacrisis heel wat druk op gezinnen waar soms vroeger al spanningen aanwezig waren. En wanneer er sprake is van verontrusting in 2020, is de ernst ervan hoger dan in de voorgaande jaren. Dat is een zorgwekkende trend, maar het is ook belangrijk om te kijken naar de toekomst, hoe gezinnen beter ondersteund kunnen worden, maar ook hoe dergelijk vergaande maatregelen voorkomen kunnen worden.

Het is goed dat u inzet op meer personeel en meer capaciteit. Zo kondigde u aan dat de Ondersteuningscentra Jeugdzorg en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling een beroep kunnen doen op tien extra tijdelijke voltijdse medewerkers en dat er geïnvesteerd wordt in twintig extra tijdelijke verblijfplaatsen voor kinderen en jongeren.

Het woord tijdelijk valt hierbij op. Minister, wat verstaat u onder tijdelijk? Hoe zullen de personeelsnoden in de toekomst structureel gemonitord worden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, zeker ook vanuit de Vooruitfractie doen we een dringende oproep om te investeren in consulenten, inderdaad om jongeren fatsoenlijk te kunnen opvolgen. Maar daarnaast had u het in uw antwoord ook een aantal keren terecht over de uitstroom die gefaciliteerd moet worden. Wat u daar vertelde, vond ik eerder vaag en abstract. Ik vraag me af welke heel concrete acties er ondernomen kunnen worden die ertoe zullen leiden dat die jongeren, die klaar zijn om uit te stromen of om een nieuwe stap te zetten binnen dat jeugdhulplandschap, dat

zorglandschap, die stap ook zo snel mogelijk zetten. Want wanneer zij ergens langer blijven dan nodig, is dat voor hen niet prettig, maar bovendien is dat dan ook een plaats die niet aan iemand anders toekomt. U gebruikt daar woorden als efficiëntie en doorstromen, maar hoe maakt u het nu echt concreet? Wat kunt u concreet doen om de doorstroom, waar die mogelijk is, ook sneller en vlotter te laten verlopen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, eerst en vooral vond ik het heel interessant om te horen dat die studie nu eindelijk af is. Maar een aantal van die resultaten verbaasde mij niet. Jaren geleden heb ik aan uw voorganger Jo Vandeurzen gevraagd om administratieve vereenvoudiging door te voeren, om schrapsessies door te voeren, zodat er meer werk van de consultants kon gaan naar het effectief bijstaan van kinderen en jongeren in nood. Ik heb daar toen een epische discussie met minister Vandeurzen over gehad in de plenaire vergadering en die is daarna nog verdergezet. Nu, zoveel jaren later, komen we eindelijk met een rapport dat zegt dat we 133 vte's extra zouden kunnen creëren wanneer we een aantal administratieve processen zouden vereenvoudigen. Waar wachtten we op om dat zo snel mogelijk te doen? Wat is dat dan juist? Net zoals collega Van den Bossche vraagt wat het concreet is, vraag ik hier wat u concreet bedoelt met het vereenvoudigen van die processen. Ik had natuurlijk ook een berekening voor het maken van het aantal vte's dat we konden winnen. Ik zal die straks eens opzoeken om te kijken hoe ver ik van de resultaten van de studie zat.

Ten tweede, in de vorige legislatuur – en dat stond uiteindelijk ook in de beleidsbrief van de minister – heb ik gevraagd om een app rond integrale jeugdhulp te maken om er zo voor te zorgen dat we eindelijk de 21^e eeuw ingaan en dat we niet heel veel tijd verliezen met mensen die thuishkomen of iemand anders die met een printer moet komen. Enfin, ik kan er heel veel verhalen over vertellen. Maar men kan daar ongelooflijk veel tijds winst mee boeken, winst die dan kan gaan naar het bijstaan van kinderen die er nood aan hebben. Hoe zit het daarmee?

Ten derde, minister, zoals collega Groothedde zei, is er inderdaad extra geïnvesteerd. Het ging over 28 vte's in de sociale diensten voor de jeugdhulp. Minister, natuurlijk werden daar tijdelijke kredieten voor ter beschikking gesteld. Als u wilt – zonder dat er extra geld bij komt, bovenop de 60 miljoen euro uitbreiding die al voorzien is – dat die mensen kunnen verder werken, dan zult u toch heel snel werk moeten maken van de vereenvoudiging van die administratieve processen om ervoor te zorgen dat we zo 133 vte's extra vrijmaken. Wat gaat u doen? Hoe snel gaat dat zijn? Maak dat alstublieft concreet.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega Groothedde, om heel concreet te antwoorden op uw vraag over wat de investeringen zijn die we gedaan hebben: dat gaat over een investering van 38 vte's in maart en in april. De caseload ligt tussen de 45 en de 70, afhankelijk van de precieze rol. Die is ook meegenomen in de resultaten. Dat is een belangrijk element in die grote delta van 46 procent.

Collega Wouters, u vraagt wat tijdelijk is. Tijdelijk betekent voor één jaar, maar in het antwoord heb ik al aangegeven dat we aan het bekijken zijn hoe we daaraan ook structureel tegemoet kunnen komen.

Collega Van den Bossche, in 2020 werden kinderen langer vastgehouden, ook omdat men door corona de context onvoldoende kon inschatten.

Collega Parys, de resultaten van het onderzoek zijn wat ze zijn. Ik was daar ook niet helemaal over verbaasd. Als u de vraag stelt waar we die 133 vte's zullen vinden, dan

denk ik dat we het mandaat scherp moeten stellen en de partnerschappen met de voorzieningen opnieuw versterken zodat ze beter en meer aanklampend kunnen begeleiden. De opvolging door de SDJ's en de ondersteuningscentra jeugdzorg (OCJ's) kan daar ook worden stopgezet. Daarnaast moeten we ook kijken naar die administratieve vereenvoudiging.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, er lopen hier nu twee zaken door elkaar, maar die zijn belangrijk om ze ook samen te lezen. Enerzijds zijn er de cijfers uit het jaarverslag over het aantal kinderen en jongeren in verontrustende situaties en het aantal kinderen en jongeren die worden aangemeld door de gemandateerde voorzieningen. Dat aantal is vorig jaar gestegen. De coronacrisis zal daar ook mee te maken hebben, maar volgens uw antwoord zien we daar ook nu nog de gevolgen van. We moeten dat goed in de gaten houden.

Anderzijds is er de werklastmeting. U hebt het cijfer van 411 vte's genoemd en volgens de werklastmeting zouden er meer dan 600 vte's nodig zijn. Als ik daar de recent gekregen cijfers naast leg, dan stel ik vast dat de voorbije jaren wel geïnvesteerd is in meer medewerkers bij de SDJ's, maar dat de caseload niet gedaald is omdat de toestroom van nieuwe dossiers is toegenomen. Er valt over na te denken hoe we daarmee omgaan. Een van de elementen is om niet altijd meer van hetzelfde te doen, maar na te gaan hoe we het aantal instroomdossiers kunnen beperken door preventiever te werken en door een actieplan vanuit het agentschap Opgroeien. We zullen ook de uitstroom moeten monitoren. Verder is de vraag hoe en waar we efficiëntiewinsten kunnen boeken. Ik hoop dat er in de volgende periode meer werk zal worden gemaakt van die analyse en dat we daar samen verder over kunnen discussiëren in september.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik wil aandringen op twee zaken. U hebt een investering gedaan van 28 mensen, maar tien van die mensen zitten in de administratie, daardoor komt mijn collega waarschijnlijk aan 28. Dat is heel weinig in vergelijking met de noden die u daarvoor aanhaalt.

Ten tweede heb ik specifiek gevraagd naar de caseload van de SDJ's. Ik blijf daarover nog een beetje op mijn honger zitten. Ik zal daarover een schriftelijke vraag stellen. Als ik zie hoever die cijfers uit elkaar liggen, dan lijkt het me sterk dat men er komt met de administratieve vereenvoudiging. Ik kan er alleen maar op aandringen dat u de gedane investeringen consolideert, maar dat u overweegt dat er meer nodig is. De cijfers van hoeveel mensen er nodig zijn, liggen met honderden uit elkaar, terwijl u een investering van tientallen hebt gedaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annabel Tavernier aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de mogelijke sluiting van consultatiebureaus van Kind en Gezin in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – 4020 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de sluiting van consultatiebureaus van Kind en Gezin in Brussel – 4099 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): In de sector van de preventieve gezinsondersteuning vervullen de consultatiebureaus van Kind en Gezin een essentiële rol. Ouders kunnen er tijdens de eerste drie levensjaren van hun kind terecht voor gratis preventief onderzoek. Baby's en peuters worden er onderzocht, gevaccineerd, gemeten en gewogen. Kortom, de consultatiebureaus volgen de gezondheid van het kind op en zijn een enorme meerwaarde voor kersverse ouders.

In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest trekken momenteel verschillende consultatiebureaus van Kind en Gezin aan de alarmbel. Volgens berichtgeving op Bruzz dreigen zij hun erkenning te verliezen en worden ze met sluiting bedreigd.

De nieuwe Vlaamse regelgeving zou aan de basis kunnen liggen van die situatie. De consultatiebureaus hebben zich niet tijdig in orde gesteld met de nieuwe Vlaamse normen inzake infrastructuur en minimale schaalgrootte. De overgangperiode die zij hadden gekregen om zich in orde te stellen loopt eind 2021 af. Dat nieuws zorgt voor heel wat ongerustheid in de sector en bij veel ouders.

In de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) heeft bevoegd collegevoorzitter Elke Van den Brandt een tiental dagen geleden bevestigd dat de geschetste situatie concreet betrekking heeft op tien van de negentien consultatiebureaus van Kind en Gezin in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en dat ze met u op 24 juni zou hebben samengezeten om een oplossing uit te werken voor de erkenning van die bureaus. Het Vlaamse agentschap Opgroeien heeft alvast laten weten dat het de bedoeling is dat de bureaus open kunnen blijven en dat er een oplossing in de maak is.

Minister, eerder deze legislatuur bespraken wij al tweemaal het feit dat het netwerk van Nederlandstalige preventieve gezinsondersteuning in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest nog onvoldoende toegankelijk en gekend is. Tijdens die besprekingen erkende u dat preventieve gezinsondersteuning een specifieke invulling moet krijgen in Brussel en bevestigde u de ambitie uit uw beleidsnota om, samen met de VGC, een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid uit te werken in onze hoofdstad. Daarbij wou u in de eerste plaats en op korte termijn inzetten op het voortzetten en het versterken van het preventieve consultaanbod. De mogelijke sluiting van de consultatiebureaus lijkt daarbij het tegenovergestelde van wat u concreet beoogt.

Minister, kunt u toelichten waarom de betrokken consultatiebureaus zich in de voorbije drie jaar niet in orde hebben gesteld? Met welke concrete problemen worden zij geconfronteerd? Zien we gelijkaardige situaties ook elders in Vlaanderen opduiken of gaat het om een situatie die specifiek is voor Brussel?

Welke oplossingen zult u voor die situatie uitwerken? Welk standpunt hebt u daarover ingenomen in uw overleg met VGC-collegelid Elke Van den Brandt? Wat waren de resultaten en conclusies van dit overleg?

Hoe kadert de huidige situatie bij de consultatiebureaus van Kind en Gezin binnen uw ambitie om een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest uit te werken?

Op welke manier zult u een afdoend en behoeftedekkend aanbod aan Nederlandstalige preventieve gezinsondersteuning in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest garanderen?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, mijn vraag gaat over dezelfde thematiek. Er werd deze week bericht dat heel veel Brusselse consultatiebureaus op dit moment in grote onzekerheid zitten. Zij dreigen hun vergunning kwijt te spelen omdat die tot

eind dit jaar loopt en omdat het op dit moment onduidelijk is of ze nog erkend zullen worden. Een consultatiebureau in Vorst heeft de deuren zelfs al gesloten.

Ik hoef er niet uitgebreid op in te gaan hoe belangrijk de consultatiebureaus van Kind en Gezin zijn als onderdeel van de preventieve gezinsondersteuning. Het gewicht en de groei, de ontwikkeling van een kind wordt bijgehouden. Het kind wordt gevaccineerd. Dat is op dit moment een heel belangrijke pijler in het preventieve ondersteuningsbeleid. De consultatiebureaus zijn ook een belangrijke, soms nulde, soms eerstelijns hulp, waar ouders niet alleen pedagogische ondersteuning krijgen, maar ze hebben ook een signaal- en doorverwijsfunctie en kunnen problemen vroegtijdig oppikken.

De consultatiebureaus geven aan dat het streven naar schoolvergroting en efficiëntie hen onder druk zet. De ontevredenheid bij de consultatiebureaus in Brussel is voelbaar. Ze geven aan dat de decreten op maat van Vlaanderen worden opgesteld. Die worden dan in Brussel uitgevoerd en botsen op de grootstedelijke realiteit.

Minister, ik heb het al eerder aangehaald. Er zijn verschillende Brusselse actoren die dat aangeven. De context van Brussel is complex. Helemaal in het begin van de legislatuur heb ik u gezegd: denk vaker aan Brussel als proeftuin want als het daar werkt, dan werkt het over heel Vlaanderen.

Maar omgekeerd, als het in Vlaanderen wordt getest, is het moeilijk om dat aan de Brusselse realiteit te kunnen aanpassen. Brussel is eigenlijk een soort stresstest. In dit geval doorstaat de Vlaamse realiteit de Brusselse stresstest helaas niet. De regelgeving is niet aangepast aan de meertalige grootstedelijke kosmopolitische realiteit van Brussel, maar ook niet aan de infrastructuur. Want wat de collega aanhaalt, is terecht. Het is heel moeilijk om je in orde te stellen als consultatiebureau in Brussel. Dat is een beetje hetzelfde als bij de kinderopvang. Als je zegt dat elke kinderopvang een buitenruimte moet hebben, dan moet je dat maar eens op een betaalbare manier proberen te doen. En zo zijn er nog veel meer regeltjes die onaangepast zijn.

De consultatiebureaus zeggen dat ze een heel belangrijke rol spelen om de Brusselse kinderarmoede tegen te gaan en dat ze werken in het belang van de Vlaamse Gemeenschap. Ze voelen zich in de steek gelaten. Ze zijn de hele pandemie opengebleven en dit valt hen heel zwaar. Als we kijken naar de cartografie van Nederlandstalige voorzieningen in Brussel, dan merken we ook dat de aanwezigheid op dit moment echt een probleem is. De Nederlandstalige consultatiebureaus zijn ook in concurrentie met de Franstalige consultatiebureaus. In de gemeenten waar er geen Nederlandstalige voorzieningen zijn, - in 2014 was dat in Watermaal-Bosvoorde, Sint-Pieters-Woluwe, Sint-Lambrechts-Woluwe en Ukkel – zien we dat er merkkelijk minder wordt gebruikgemaakt van de Nederlandstalige consultatiebureaus. Dat is ook normaal. Dan gaat men naar het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE).

Men geeft ook aan dat de dekking veel hoger is in de gemeenten waar de consultatiebureaus goed bereikbaar zijn. Als we daar het praktische perspectief van Loredana Marchi van Foyer vzw, het oudste consultatiebureau van Brussel tegenover zetten, namelijk dat een onvoldoende groot aanbod van Vlaanderen in de praktijk een overstap naar het ONE tot gevolg zal hebben, dan betekent dat een verlies van gezinnen binnen de Vlaamse Gemeenschap van kleins af aan. Men heeft het over de school als de plek waar we gezinnen meekrijgen, maar dat geldt evengoed voor de consultatiebureaus. Dat is de eerste plek waar mensen naar Nederlandstalige zorg en naar de Vlaamse Gemeenschap worden doorgestuurd in Brussel.

Iemand die anoniem getuigt, geeft zelfs aan dat er op dit moment te weinig consultatiebureaus in Brussel zijn: er zijn er negentien, dus een per gemeente, maar er zijn gemeenten waar er geen of nauwelijks aanwezigheid is.

Minister, ik zal het perspectief van kinderarmoede niet meer aanhalen. We weten hoe dat zit in Brussel. Ook is wegens het meertalig opgroeien en de complexe realiteit in Brussel de preventieve rol van de consultatiebureaus heel erg belangrijk om latere problemen te voorkomen. Ik stel mijn concrete vragen.

Kunt u uitleg geven over het masterplan preventieve gezinszorg in Brussel en over de strubbelingen en het gebrek aan gedragenheid waarop dit plan botst in de Brusselse praktische realiteit en in het werkveld?

De aangehaalde problemen gaan ten dele over de Vlaamse normen inzake huisvesting en infrastructuur. Kunt u dat verduidelijken? Kunt u ook de vergelijking met de kinderopvang duiden?

Hoeveel gezinnen bereiken de consultatiebureaus in Brussel en hoeveel daarvan zijn gezinnen in armoede, vergeleken met het gemiddelde in Vlaanderen? Wat is de evolutie sinds 2010? Hoeveel bezoeken aan het bed worden er gebracht in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest vergeleken met het gemiddelde in Vlaanderen?

Hoe zult u ervoor zorgen dat die gezinnen nog altijd bereikt worden in de toekomst met dezelfde diepgaande hulpverlening?

De vaccinatiebereidheid ligt in Brussel lager. Ik vraag me af hoe die moet worden verhoogd of stabiel gehouden als de ingebedde, fijnmazige aanwezigheid van consultatiebureaus niet op dezelfde manier kan worden gegarandeerd?

Ik ben ook heel benieuwd wat er uit het overleg met uw Brusselse collega Elke Van den Brandt is gekomen en welke resultaten daaruit zijn gebleken.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde, u hebt normaal gezien vier minuten voor uw vraagstelling. Ik wil u er even op wijzen dat u nu aan meer dan zeven minuten zit.

Celia Groothedde (Groen): Voorzitter, mijn excuses, ik zal proberen om het goed te maken. Ik heb het daarnet in mijn vraag ook veel korter gehouden, maar ik hoor uw punt.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik zal het kort houden, voorzitter. Ik heb begrepen dat de aanleiding een artikel in BRUZZ was. Voorzitter, toen ik dat artikel gelezen heb en ook toen ik de vragen daaromtrent hoorde, moest ik denken aan mijn grootmoeder die zei dat in de krant maar drie waarheden staan: de prijs, de overlidensberichten en de weerberichten en zelfs aan minstens een van die drie kun je soms twijfelen. Daarmee heb ik al veel gezegd over de berichtgeving in BRUZZ wat dit artikel betreft. Want ik ben absoluut niet van plan om de dienstverlening van de preventieve gezinsondersteuning in Brussel terug te schroeven. Wel integendeel, in het Vlaams regeerakkoord staat de ambitie om – eindelijk – te komen tot een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid in Brussel. Opgroeien heeft de voorbije jaren ondanks de uitdagende context en de sterke aanwezigheid van het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) heel wat inspanningen geleverd om het doelbereik in Brussel op peil te houden, onder meer via intense gesprekken met de ziekenhuizen in Brussel en via de samenwerking met onder meer via het Lokaal Loket Kinderopvang (LLK).

Het gemiddelde bereik van de dienstverlening situeert zich de laatste 10 jaar tussen 11 en 14 procent van het totaal aantal geboorten in Brussel. In 2019 was er een bereik van 2372 geboorten of 14,3 procent. In 2018 werd er een besluit goedgekeurd voor de regeling van de werking van de consultatiebureaus over heel Vlaanderen. In dit besluit werd bepaald dat een consultatiebureau ten minste 210

consultatie-uren per jaar moet behalen. De belangrijkste reden daarvoor is dat er voldoende momenten moeten kunnen worden ingeboekt om tijdig op de verschillende leeftijden van het kind vaccinaties te kunnen toedienen en om een kwaliteitsvolle opvolging van de ontwikkeling van de kinderen en de ondersteuning van het gezin mogelijk te maken. Het was van bij het begin dan ook duidelijk dat de norm van 210 uren voor Brussel op dat moment niet haalbaar was. Daarom werd bepaald dat een minimum van 91 uren volstond in Brussel. Deze uitzondering werd toegekend voor een periode van 3 jaar. En die termijn loopt af op 31 december 2021.

De bedoeling was om tegen die datum te komen tot een slagkrachtige organisatie van een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid in Brussel, in aansluiting ook op onderwijs en kinderopvang. Opgroeien heeft de voorbije jaren, in samenwerking met de entiteit gezin van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), al een heel traject doorlopen met het werkveld. Dit traject wordt binnenkort afgerond en zal uitmonden in een nieuw besluit voor Brussel dat het mogelijk maakt om de volgende drie jaar werk te maken van de volgende ambities en uitdagingen: ten eerste het vergroten van het bereik voor de totaliteit van het aanbod, met bijzondere aandacht voor kwetsbare gezinnen, ten tweede het verzekeren en het versterken van de consultatiebureauwerking, ten derde de doorstart en de herdefiniëring van het Huis van het Kind in Brussel, met onder meer een geïntegreerde dienstverlening op het vlak van de preventieve gezinsondersteuning door bovenlokale samenwerkingsverbanden en regionale coördinatie, ten vierde het geleidelijk sterker verbinden van de sector preventieve gezinsondersteuning met het netwerk van de Nederlandse basisvoorzieningen zoals kinderopvang en onderwijs. We richten onze blik dan ook zeker op de brede school. We hervormen op die manier structureel, met oog voor een zorgzame transitie en overgang. Door onvoorziene omstandigheden is een gepland overleg met mijn collega Elke Van den Brandt nog niet kunnen doorgaan, maar dat staat deze week opnieuw ingepland.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het is een gekend probleem dat het netwerk van de Nederlandstalige preventieve gezinsondersteuning in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest nog onvoldoende toegankelijk en bekend is. De consultatiebureaus van Kind en Gezin maken daar een wezenlijk onderdeel van uit. Uit deze discussie blijkt dan ook dat daar nog heel wat werk aan de winkel is om tot een sterk en toegankelijk aanbod te komen. Maar ik betreur wel dat bijna de hele overgangperiode van drie jaar verstreken is zonder enig resultaat. Het is me eigenlijk niet heel duidelijk waar het kalf gebonden ligt. Welke rol hebben Vlaanderen en de VGC, maar zeker ook de aanbieders zelf concreet gespeeld in die omschakeling?

Daarover wil ik toch graag nog wat meer van u vernemen, want uiteindelijk heeft iedereen toch diezelfde doelstelling, namelijk dat aanbod in stand houden en versterken. Dat neem ik toch aan.

Minister, in elk geval is het een goede zaak dat u naar oplossingen wilt zoeken. Dat is toch wel geruststellend. Het is cruciaal dat deze dienstverlening niet wegvalt en dat de Nederlandstalige Brusselaars altijd terechtkunnen voor de Nederlandstalige ondersteuning die ze nodig hebben. We moeten vermijden dat men zich vanwege leemtes in de Nederlandstalige dienstverlening genoodzaakt voelt om een beroep te doen op het Franstalige aanbod. Bovendien zijn de consultatiebureaus voor jonge ouders vaak een opstap naar de kennismaking met het hele Nederlandstalige netwerk aan dienstverlening, gaande van crèches, Nederlandstalige kindereactiviteiten tot eigenlijk de eerste stappen richting het Nederlandstalige onderwijs. Minister, ik ben blij te horen dat u stappen voorwaarts zet in de uitwerking van dat geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, het gevaar is inderdaad reëel, zoals uw collega aanhaalt, dat er een uitstroom komt als het aanbod nog niet op poten staat. Dat is dan zelfs niet voor één kind. Dan blijft dat zo. Hier in de commissie zijn verschillende mensen ook zelf zorgverlener. Zij weten dat mensen vaak trouw zijn aan hun hulpverleners. Dat gevaar kan reëel zijn als er te snel naar een overschakeling wordt gegaan. We moeten heel goed luisteren naar het werkveld als we het hebben over een overgangperiode van drie jaar. Wij zijn hier intussen in de commissie al meer dan een jaar op afstand aan het vergaderen. Dat is een realiteit waar natuurlijk alle preventieve gezinsondersteuning ten dele ook mee te maken heeft gehad. Die zijn wel opengebleven, maar natuurlijk wel in crisistijd. Dat is niet gemakkelijk geweest. Laten we dat meenemen.

Ten tweede, u zegt dat de huidige overeenkomst eind dit jaar ten einde loopt. Minister, in die context is mijn vraag: ziet u daar een verlenging als mogelijkheid? Op dit moment staat die overschakeling nog niet op poten. Die is ook moeten gebeuren in een zeer moeilijke context. Wat dat betreft, kan ik heel goed begrijpen dat het middenveld zegt: 'Vlaanderen vraagt dingen van ons, terwijl wij eigenlijk een ontzettend moeilijke periode achter de rug hebben.' Er zijn verlengingen van deadlines in zorg en welzijn op ander gebied geweest. Daar is eigenlijk met welwillendheid naar gekeken. Staat u daarvoor open?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, onze collega Dominiek Lootens uitte hierover in de Raad van de VGC, net zoals de vraagstellers daarnet, zijn diepe bekommernis. In Brussel is er meer dan enkel het criterium efficiëntie waarmee men in Vlaanderen aan de slag gaat. In Brussel gaat het over een dienstverlening aan Vlamingen in een hoofdstedelijke context. Het is trouwens ook niet te vergeten dat we in de hoofdstad van Vlaanderen nu een minderheid zijn. Net daarom is het nodig om vanuit Vlaanderen extra aandacht te hebben voor de dienstverlening daar. Het kan inderdaad niet zijn dat we alles op zijn beloop zouden laten gaan met als gevolg dat onze gezinnen zich moeten richten op het ONE waarover al sprake, dat wel over een fijnmaziger netwerk beschikt om onze gezinnen bij te staan. Het kan dus ook niet zijn dat enkel de criteria efficiëntie en schaalvergroting bepalend zouden zijn om in aanmerking te komen om die dienstverlening aan te bieden in de Brusselse context.

Minister, we moeten durven ambitieus zijn in Brussel en zorgen dat het aanbod van Kind en Gezin toereikend is als onderdeel van het totale Nederlandstalige zorgaanbod in onze stad. We hoorden u zonet dan ook graag in uw antwoord zeggen dat u die ambities zult waarmaken. De Vlamingen in Brussel rekenen niet enkel op woorden, maar ook op daden. We zijn dan ook zeer benieuwd wat er uit uw overleg met collega Van den Brandt zal komen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Zoals ik gezegd heb, hoop ik dat het overleg met collega Van den Brandt deze week kan plaatsvinden. Dat heeft vorige week jammer genoeg wegens bijzondere omstandigheden niet kunnen plaatsvinden. Ten tweede denk ik dat de problemen in de consultatiebureaus in Brussel al heel lang bestaan en ook al gekend zijn.

De bedoeling is dat wij structureel hervormen en dat we niet langer zullen pappen en nathouden. Dat betekent ook dat we nieuwe paden zullen moeten bewandelen. Als iedere deelwerking in een hoekje blijft zitten, zullen we er niet geraken.

Collega Groothedde, schaalvergroting is natuurlijk geen doel op zich, maar versnippering en inefficiëntie kunnen ook geen optie zijn. U zult het met dat uitgangspunt wel eens zijn. De consultatiebureaus zullen deel moeten uitmaken van een geïntegreerde werking van de Huizen van het Kind. Die moeten absoluut een doorstart krijgen in Brussel. Wat mij betreft, sluiten fijnmazigheid, nabije dienstverlening en efficiënte organisatie elkaar niet uit, integendeel. De toekomst van de consultatiebureaus kan ook niet los van de Huizen van het Kind worden gezien. Die nieuwe manier van werken, die nieuwe filosofie, vraagt natuurlijk een heel proces. Dat was niet evident in coronatijden. Daarover zult u het ook wel met mij eens zijn, maar dat is wel de richting die we willen uitgaan en dat is ook het proces dat we willen blijven voortzetten. We mogen niet bij de pakken blijven zitten. We willen nu werken aan een perspectief voor drie jaar. Dat is belangrijk. Daar zullen uiteraard overgangsmatregelen deel van uitmaken. Maar die zullen niet op zich staan. De bedoeling is om te kijken hoe die overgangsmatregelen ons naar een definitief nieuw punt kunnen brengen.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Het is een goede zaak dat er deze week hopelijk toch met collegelid Elke Van den Brandt zal worden samengezeten. Dat er binnenkort een overleg komt, is geruststellend voor de ouders en voor de sector. We hopen vanuit onze fractie dat er een uitkomst komt. Dat is vooral in het belang van de Brusselse gezinnen die een beroep willen doen op een kwalitatief en laagdrempelig Nederlandstalig gezinsaanbod in onze hoofdstad. In die zin moet het aanbod in de eerste plaats versterkt worden op die plaatsen waar de nood aan Nederlandstalige dienstverlening het grootst is. Ik zal dit in elk geval blijven opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, ik heb het gevoel dat u mijn vraag eerder hebt hernomen dan beantwoord. Ik vraag me af... Er was een korte technische onderbreking. Misschien hebt u op dat moment gesproken over de mogelijkheid van een verlenging, maar ik heb het in elk geval niet meegekregen. U zei dat u hoopt dat er nadien een doorstart zal zijn. Ik zie dat u als een sfinx blijft kijken. Ik hoopte op een knikje, maar neen... Ik hoop heel erg dat u wilt inzetten op de Huizen van het Kind. Dat zal voor een aantal plekken zeker kansen bieden, misschien ook voor Brussel, maar op dit moment staat u daar zeker niet zover als dat zou kunnen.

Nogmaals, ik vrees dat we in de praktijk gezinnen zullen kwijtraken als er een pauze of een hiaat in de dienstverlening is. U hoort dat er daarover een eensgezindheid is over de partijen en fracties heen. Los van waar u strategisch of ideologisch naartoe wilt, zult u moeten kijken naar de Brusselse realiteit en daarmee rekening houden. Ik hoop dat u dat meeneemt naar het overleg met uw collega Van den Brandt en dat er daar tot een werkbare situatie wordt gekomen waar men ook rekening houdt met het middenveld want het is duidelijk dat die mensen zich op dit moment ondankbaar bejegend voelen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over kankerscreening in coronatijden – 4026 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Elk jaar krijgen meer dan 1,6 miljoen mensen in Vlaanderen een uitnodiging om zich preventief en gratis te laten onderzoeken op borst-, baarmoederhals- of darmkanker. Het Centrum voor Kankeropsporing (CvKO) maakte recent de deelnamecijfers aan dat bevolkingsonderzoek in het jaar 2020 bekend. Terwijl er in december 2020 nog de vrees was dat heel wat mensen door de coronamaatregelen hun preventieve onderzoek zouden uitstellen, wordt nu vastgesteld dat het zogenaamde corona-effect toch heel beperkt is gebleven.

Ondanks de coronamaatregelen bleven heel wat mensen gemotiveerd om deel te nemen aan een preventief kankeronderzoek. Dat is uiteraard heel goed nieuws.

Door de coronalockdown lagen de bevolkingsonderzoeken wel twee tot drie maanden stil in het voorjaar, waardoor er later een inhaalbeweging is moeten gebeuren. Maar ook daarvan wordt ingeschat dat het effect op de volksgezondheid minimaal zal zijn. Vooral voor de borstkankeropsporing konden er minder vrouwen uitgenodigd worden dan in andere jaren. Slechts 88 procent van de vrouwen die in aanmerking kwam voor een preventieve mammografie, ontving daarvoor in 2020 ook een uitnodiging. Dat heeft te maken met het specifieke onderzoek en het coronaveilig laten verlopen van een mammografie.

Al bij al kan men zeggen dat het preventieve bevolkingsonderzoek de coronacrisis goed doorstaan heeft. Maar natuurlijk waren er ook voor corona al een aantal uitdagingen op het vlak van de bevolkingsonderzoeken. Zo neemt slechts de helft van de genodigden deel aan het preventieve darmkankeronderzoek en vooral jongere mensen blijken daarvoor moeilijker gemotiveerd te zijn. Ook verschilt de deelname sterk naargelang de socio-economische achtergrond. Wat betreft uitstrijkjes stelt men vast dat afwijkende resultaten niet altijd goed worden opgevolgd. Daarom heb ik de volgende vragen.

Hoe evalueert u zelf deze cijfers met betrekking tot de deelname aan bevolkingsonderzoeken?

Welke verbeteringen ziet u nog mogelijk om de deelnames te doen groeien, vooral dan bij de doelgroepen die momenteel minder geneigd zijn om deel te nemen?

Is de in 2020 opgelopen achterstand op het vlak van de mammografieën ondertussen al ingehaald?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de eerste analyses zijn voor mij tamelijk geruststellend, maar verder onderzoek moet dat nog bevestigen. In het jaarrapport 2021 van de bevolkingsonderzoeken naar kanker zullen verdere analyses staan van de respons in 2020. Het CvKO heeft mij laten weten dat het verwacht dat die de huidige analyse zullen bevestigen.

Het centrum zal ook een koppeling met de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid uitvoeren voor het werkingsjaar 2020 om na te gaan of de COVID-19-pandemie de deelname van bepaalde doelgroepen extra heeft beïnvloed.

De partners binnen de bevolkingsonderzoeken naar kanker blijven sterk inzetten om de deelname te stimuleren. Ik geef daarvan enkele voorbeelden. De methodiek 'community project' wil drempels tot deelname aan de bevolkingsonderzoeken naar kanker verlagen door lokale besturen te ondersteunen in hun aanpak. Het project is een samenwerkingsverband van het CvKO, het Vlaams Instituut Gezond Leven en de locoregionaal gezondheidsoverleg en -organisaties (Logo's). Ze stelden een gids op met een stappenplan om op een heel onderbouwde manier doelgroepgericht te werken met lokale partners. We implementeren dat in 2021 via proefprojecten. Na een positieve evaluatie kunnen we dat vanaf 2022 over heel Vlaanderen invoeren.

In 2019 ontwikkelde het CvKO in samenwerking met de Logo's een draaiboek en een fotoreeks over het verloop van de bevolkingsonderzoeken naar kanker, waarin stap per stap het proces wordt gevisualiseerd. Beide methodieken kunnen de nodige ondersteuning bieden aan het brede werkveld in hun communicatie naar mensen met een lage sociaaleconomische status en moeilijk bereikbare doelgroepen.

Voor de drie piekmomenten - het bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker in januari, naar dikkedarmkanker in maart en borstkanker in oktober - stuurt het CvKO een bericht met een voorstel voor een kort artikel aan de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) met de vraag aan de lokale besturen om tijdens ieder piekmoment het desbetreffende bevolkingsonderzoek in de kijker te stellen.

Het CvKO kreeg bovendien toestemming van het Informatieveiligheidscomité om niet eerder gescreende vrouwen die wel al tweemaal uitgenodigd zijn een aangepaste, bewustmakende communicatie te sturen. Voor het bevolkingsonderzoek dikkedarmkanker ontvangen personen die minstens drie keer uitgenodigd werden zonder deelname ook een aangepaste brief en hun huisarts wordt daarvan verwittigd.

En tot slot zult u regelmatig een meer algemene communicatie zien via de brede media. Dat kunnen nationale televisie, affichages op bussen, aan en in winkels, en onlinecampagnes via Facebook, YouTube of andere zijn.

Het CvKO gaat ervan uit dat de achterstand voor mammografieën is weggewerkt.

Elk jaar rapporteert het CvKO in de jaarrapporten van de bevolkingsonderzoeken naar kanker over meerdere sleutelindicatoren. De parameter 'invitation coverage' of 'effectief uitgenodigd' is daar een van. Dit cijfer beschrijft hoeveel personen werden uitgenodigd ten opzichte van de totale doelgroep op 1 januari.

In 2018 was de 'invitation coverage' 98,2 procent, in 2019 was dit 97,5 procent en in het covidjaar 2020 was dit 88,1 procent. Als we aan dat laatste cijfer de vrouwen toevoegen die in de eerste zes maanden van 2021 alsnog hun uitnodiging kregen, dan komen we uit op 98 procent. U zult begrijpen dat de 'invitation coverage' nooit 100 procent zal bereiken omdat een deel van de doelgroep in de loop van het jaar kan overlijden, verhuist uit Vlaanderen of heeft laten weten geen uitnodiging te willen ontvangen, omdat men bijvoorbeeld in behandeling is.

Definitieve cijfers zullen beschikbaar zijn in het jaarrapport van 2021. Het CvKO heeft mij laten weten dat de definitieve 'invitation coverage' nog slechts weinig zal verschillen van de huidige 98 procent.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, dank u wel voor uw geruststellend antwoord. Ik ben blij dat de cijfers goed zijn en dat we de achterstand voor wat betreft de mammografieën weggewerkt hebben.

U gaf aan in het persbericht naar aanleiding van het jaarrapport dat in december is gepubliceerd, dat er meer inspanningen nodig zijn om de deelname te verhogen. Uit uw antwoord blijkt dat er daarvoor ondertussen een aantal acties op poten gezet zijn. Ik ben specifiek zeer blij over de actie waarbij er aangepaste uitnodigingen of brieven zullen worden gestuurd naar mensen die niet komen opdagen. Dat is zeer doeltreffend om ook die categorieën te kunnen bereiken, wat vandaag niet altijd gemakkelijk is. Daar ben ik zeker tevreden over.

Begin 2020 zou er worden ingezet op zelfafnametesten in verband met baarmoederhalskanker. Wat is de stand van zaken daaromtrent? Werkt dat goed? Wat is de evaluatie daarvan?

Sinds dit jaar zou er worden gewerkt rond preventieve darmkankeronderzoeken met een gebruiksvriendelijker afnametest. Zijn er al effecten op de deelnamecijfers? Is het zo dat dankzij die gebruiksvriendelijke afnametest er meer mensen deelnemen aan het onderzoek?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Op het vlak van deelname aan screeningsonderzoeken kunnen we nog heel wat stappen vooruitzetten. We hebben al huisartsen ingeschakeld voor mensen die bijvoorbeeld niet zijn ingegaan op uitnodigingen. Dat is heel goed. We hebben ook al gebruikgemaakt van nudging. Dat zal in de toekomst nog meer moeten gebeuren om mensen toch te overtuigen om deel te nemen.

Over het project rond de zelfafnametesten voor het opsporen van baarmoederhalskanker, heb ik u al heel wat vragen gesteld in de commissie. Er was een project waarbij men de vergelijking heeft gemaakt wanneer mensen gewoon een brief ontvangen en zelf de test thuis afnamen en wat daarvan de cijfers waren. Daar waren blijkbaar nog wat winsten te halen. Hoe staat het daarmee?

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik heb nog een paar kleine aanvullende vragen. We hebben veel resultaten gelezen in het jaarrapport van 2020. Men spreekt van verschillende initiatieven. Zijn dat zeer recente initiatieven of komen die uit een studie in het kader van het bereiken van de kwetsbare en niet-bereikte groepen, waar ik regelmatig in deze commissie naar heb gevraagd? Is dat specifiek voor bepaalde doelgroepen? Welk type? Waarom worden deze groepen dan minder bereikt?

Hoe zouden we nudging in deze thematiek kunnen gebruiken?

Is er al een effect te zien van de recente campagnes die zijn gebeurd, onder andere de 'Bla bla bla'-campagnes, of zal dat nog worden geëvalueerd?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Mevrouw De Rudder, dank u voor de zeer terechte vraag. Minister, het is goed dat de vrees die er was dat de coronacrisis een negatieve impact zou hebben, niet meteen uit de cijfers blijkt. Dat mag iedereen geruststellen. Dat neemt de uitdagingen die er al voor de crisis waren, natuurlijk niet weg. Wat ons betreft moet de focus de komende jaren extra liggen op het dichten van de gezondheidskloof, waarbij mensen die in een meer kwetsbare situatie zitten, in de realiteit minder toegang blijken te hebben tot preventie. Dat wil niet zeggen dat er bewust drempels voor worden gecreëerd. U verwijst naar het pilootproject dat op dit moment loopt en dat zal worden geëvalueerd. Wanneer zal die evaluatie plaatsvinden? Ik begrijp dat het de bedoeling is om dan eventueel overal op te schalen in 2022. Zullen die middelen dan ook voorzien worden om daar extra ruimte voor te maken? Ziet u nog extra mogelijkheden om specifiek in de richting van die doelgroepen het gesprek daarover gemakkelijker te maken, niet alleen via de huisarts of via grote campagnes, maar ook in de peergroepen zelf, de omgeving van de mensen zelf? Het debat rond vaccinatie maakt duidelijk hoe groot de impact is van de directe omgeving van mensen om hiermee aan de slag te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, het preventiebeleid rond kanker van de Vlaamse overheid werpt zijn vruchten af. Dat blijkt uit het jaarrapport 2020 van het CvKO. Bevolkingsonderzoeken naar kanker redden jaarlijks vele levens. Vroegtijdige opsporing vergroot de kans op genezing en beperkt de impact van de behandeling. Hier moet dus zeker nog verder op worden ingezet.

Minister, ik heb nog een opmerking wat betreft de inhaalbeweging voor de mammografieën. De achterstand is zeker nog niet weggewerkt, maar de inhaalbeweging is bezig. Ik vernam gisteren nog van mijn ex-collega's dat er in het UZ Gasthuisberg de volgende acht zaterdagen extra zal worden gewerkt om de achterstand wat betreft de mammografieën in te halen. Dat is uiteraard een heel goede zaak.

Wat betreft de opsporing van baarmoederhalskanker heeft 20 procent van de vrouwen met een afwijkend resultaat momenteel nog geen opvolging gehad. Op welke manier kunnen de huisartsen en de gynaecologen gestimuleerd worden om vrouwen verder op te volgen na afwijkende screenings?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, de zelfafnametest voor baarmoederhalskanker is nog in onderzoek, meer bepaald voor welke doelgroepen die kan worden gebruikt en hoe het circuit precies moet lopen. Idem dito voor de darmkankerscreenings en de nieuwe testen. De werkgroepen baarmoederhalskanker en bevolkingsonderzoeken volgen dit verder op.

De 'Bla bla bla'-campagne moet nog worden geëvalueerd. De beslissing over de financiering van dit pilootproject zal pas na de evaluatie vallen. Ik vermoed dat dat in 2022 zijn.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Ik denk dat iedereen het ermee eens is dat bevolkingsonderzoeken een heel belangrijk deel van ons preventiebeleid vormen. Het is ook goed dat we nu aan de hand van cijfers kunnen vaststellen dat het corona-effect beperkt is gebleven, wat zeer goed is. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat we geen bijkomende inspanningen moeten leveren. Minister, ik kijk uit naar de bijkomende evaluaties die in de toekomst zullen gebeuren over de initiatieven die nu op stapel staan. We merken dat we vooral moeten blijven inzetten op kwetsbare doelgroepen. We zullen daar verder werk van maken en dat verder blijven opvolgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het uitbreidingsbeleid van kinderopvang in Brussel – 4098 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, we zitten in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest met een historische achterstand in de kinderopvangplaatsen. Volgens de decretale norm zou er plaats moeten zijn voor 8495 kindjes in Nederlandstalige opvang. Dat zijn er nu 6720.

Bij het uitbreidingsbeleid dat u hebt aangekondigd, zou het gaan om 250 plaatsen voor de volledige legislatuur. Elke plaats is welkom, maar dat is een beetje mager. Dat zal de historische tekorten niet wegwerken en kan ze zelfs groter maken.

Nochtans zijn er plekken die willen uitbreiden in Brussel. Er wordt heel vaak gesproken in deze commissie over het tekort aan kinderopvang en aan mensen die kinderopvangplaatsen aanbieden. In Brussel kan men gerust uitbreiden. Er zijn 54 kinderopvangdossiers ingediend bij een recente oproep naar capaciteitsuitbreiding. Er werden aanvragen voor 1.263 plaatsen voor trap 2-subsidiëring ingediend.

Maar er werd ook aangehaald dat de beperkte middelen waarin nu wordt voorzien, zeker niet zullen volstaan.

Eind augustus wordt er een cartografie van de Brusselse kinderopvang verwacht. Uit de vorige cartografie bleek alvast een aantal zaken. Zo is er een veel groter aantal kinderen onder de drie jaar in het Brusselse Gewest in verhouding met Vlaanderen. Er is een heel groot tekort aan kinderopvang en dat blijkt vooral in gemeenten met een armere populatie. Nochtans weten we heel goed en we herhalen dat ook in deze commissie dat goed betaalbare kinderopvang net voor kinderen in een socio-economische moeilijke context belangrijk is.

Ik heb hier nog een aantal cijfers aangegeven wat betreft de Barcelonanorm en waar die tekorten zich precies situeren in welke gemeenten. Het tekort werd tijdens die cartografie geschat op 720 opvangplaatsen in 2016 en 1.151 opvangplaatsen in 2020, rekening houdend met de bevolkingsevolutie in Brussel. Er werd ook aangegeven dat de opvangplaatsen zonder inkomenstarief (IKT) voor de modale Brusselselaar onbetaalbaar zijn.

Er is in Brussel een concurrentiële situatie. Niet alleen voor de preventieve gezinsondersteuning vanuit de consultatiebureaus, maar ook voor de kinderopvang geldt dat, als het tekort te groot is, we gezinnen en ouders aan het ONE (Office de la naissance et de l'enfance) verliezen. Dat betekent dat de invloedssfeer van de Vlaamse Gemeenschap serieus wordt beperkt want die kindjes worden van kleins af aan in een Franstalige context opgevangen. Dat betekent dat het heel waarschijnlijk is dat hun carrière verdergaat in het Frans en in de Franstalige invloedssfeer. Het is niet alleen kwestie van menselijk, maar ook van strategisch belang.

Minister, bent u van plan om die lage ambitie van 250 plaatsen voor de hele legislatuur vol te houden of hebt u intussen ingezien dat die ambitie echt te laag is en mag worden verhoogd?

Op welke manier zult u het structurele en historische tekort aan kinderopvangplaatsen in het Brusselse Gewest tegengaan?

Op welke manier zult u het mattheuseffect tegengaan in de kinderopvang, ook binnen Brussel, waarbij meer begoede gemeentes meer kinderopvangplekken hebben en juist gezinnen die het moeilijker hebben, minder of niet bereikt worden? Daarbij moet je vooral rekening houden met het feit dat kinderopvang zonder die IKT-plekken onbereikbaar is voor gezinnen in armoede en dat zijn heel veel gezinnen in Brussel. Dus met andere woorden: hoe minder uitbreidingsbeleid dat goed gesubsidieerd is, hoe minder gezinnen in armoede zullen worden bereikt.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ja, collega, er is nog behoefte aan extra kinderopvangplaatsen in Brussel. Er waren op 1 januari 2021 in Brussel 47.889 kinderen onder de drie jaar. De Brusselnorm bepaalt dat Vlaanderen zich in Brussel richt tot 30 procent van bevolking, in dit geval 14.367 kinderen. Als we voor de helft van deze kinderen in een plaats willen voorzien, dan zouden er 7.183 plaatsen moeten zijn. In realiteit bedraagt het aanbod van het agentschap Opgroeien op dit moment 6.705 plaatsen. Er zouden volgens die berekening dus nog 478 plaatsen moeten bijkomen.

Wij zetten in op kinderopvang in Brussel. Bijna 8 procent van het budget voor kinderopvang gaat naar Brussel. Vanuit Opgroeien zijn er in Brussel 4811 plaatsen met de subsidie voor inkomenstarief. Daarmee neemt de Vlaamse overheid liefst 36,7 procent van het totale aantal plaatsen met inkomenstarief voor haar rekening. Daarbovenop zijn er nog 420 plaatsen met inkomenstarief die vandaag door de VGC of door Actiris worden gefinancierd.

De Vlaamse Regering heeft de voorafname voor Brussel recent verankerd in de regelgeving en voor deze hele legislatuur vastgelegd op 10 procent. Er wordt vanuit Opgroeien verder uitgebreid met minstens 313 plaatsen met inkomenstarief, waarvan 63 plaatsen in trap 2B en 250 plaatsen in trap 2A. Dat is meer dan de vorige legislatuur, toen er 294 plaatsen bij kwamen, allemaal in trap 2B, het laagste subsidiebedrag.

In Brussel zal Opgroeien, in het kader van de uitbreiding in trap 2A, nog 46 plaatsen overnemen van de VGC. De VGC engageerde zich er in de gemeenschappelijke oproep toe om de 524.539 euro die daardoor vrijkomt, te herinvesteren in nieuwe plaatsen met inkomenstarief.

En, ja, er is perspectief op meer. Er is ook 10 procent voorafname voor Brussel in trap 1. Als dit budget niet wordt uitgeput, dan wordt dit toegevoegd aan trap 2. Later deze legislatuur is er ook nog een uitbreidingsronde van Opgroeien voor flexibele kinderopvang, waaronder tien dringende opvangplaatsen voor Brussel. De VGC engageerde zich in de gemeenschappelijke oproep ervoor om 195.000 euro extra in te zetten voor nieuwe plaatsen met inkomenstarief. Ten slotte is er ook nog perspectief op 26,5 voltijdsequivalenten (vte's) extra gesubsidieerde contractuelen (geco's) van Actiris om extra plaatsen met inkomenstarief te creëren. Mevrouw Groothedde, ik durf dan ook te stellen dat we in Brussel onze verantwoordelijkheid wel degelijk opnemen.

Om het mattheuseffect, waarover u in uw vraag spreekt, te vermijden, zijn de criteria die gehanteerd worden voor de toewijzing van deze plaatsen ook belangrijk. De Vlaamse Regering bepaalt de grote lijnen van die programmatie. De scoring van de aanvragen is een gedeelde verantwoordelijkheid. In de voorbije uitbreidingsronde bepaalde Opgroeien vier punten en de VGC, als lokaal bestuur, acht punten. In totaal zijn er dus twaalf punten. De VGC hanteerde daarbij de dekkingsgraad als belangrijkste criterium voor het geheel.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik moet even kijken. U hebt heel veel cijfers genoemd, waarvan ik één cijfer in het bijzonder onthoud. Dat is dat we volgens de Brusselnorm naar uw eigen zeggen op dit moment op 6705 plaatsen zitten, daar waar het er 7380 zouden moeten zijn. Dat betekent dat we 478 plaatsen te weinig hebben. En dan hebben we het nog niet over de plaatsen die eerder deze legislatuur zijn uitgevallen. Daarmee kan men zich afvragen in hoeverre die 250 plaatsen – nu wordt het wel echt een cijfer- en rekenplaatje – nog het tekort dekken.

Verder heb ik de indruk dat het niet veel zin heeft om nog te insisteren. Ik heb heel duidelijk de dringendheid aangegeven, de reden waarom het belangrijk is om niet alleen specifiek in Brussel te investeren tegenover de Franstalige Gemeenschap, maar om ook in Brussel te investeren vanuit het perspectief van armoedebestrijding. Maar ik hoor ook dat u hier heel erg aan vasthoudt. Ik vind dat zeer jammer; ik hoop dat u dat toch heroverweegt. Want als ik het goed begrijp, zelfs in absolute zin: als er geen enkele plek wegvalt in 2A, dan zit u met die 250 plaatsen aan net iets meer dan de helft van het absolute tekort dat wordt weggewerkt. En dat is dus wel opvallend weinig.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Minister, zoals ik enkele maanden geleden in een vorige discussie over dit thema heb aangehaald, hebben we wat betreft het uitbreidingsbeleid van kinderopvang in Brussel al een hele weg afgelegd. Het aantal inkomensgerelateerde plaatsen is sinds de invoering van het decreet Kinderopvang sterk gestegen. In 2020 haalde Brussel eindelijk de kaap van de 70 procent inkomensgerelateerde plaatsen.

Daarnaast kan Brussel rekenen op die 10 procent voorafname, en worden die 250 extra inkomensgerelateerde plaatsen in het vooruitzicht gesteld. Dus stap voor stap maken we die historische achterstand wat kleiner.

Toch is het werk verre van af. Het vraagt een voortdurende inspanning om in voldoende kinderopvangplaatsen te voorzien. De nood aan extra plaatsen blijft toch wel heel groot, en de oproep van de Vlaamse overheid voor die 250 extra kinderopvangplaatsen toont in elk geval dat er een grote bereidheid is om in bijkomende capaciteit te voorzien.

Die cartografie die eraan zit te komen zal in elk geval een aantal zaken beter in beeld kunnen brengen, zoals waar de grootste noden concreet liggen. Misschien is het dan mogelijk om te kijken wat er nog extra kan gebeuren, en of er extra plaatsen kunnen vrijkomen.

Minister, het is mijns inziens heel belangrijk dat u, zodra die cartografie beschikbaar is, samenzit met uw collega van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) om die onderzoeksresultaten en de mogelijke acties te bespreken. Hebt u met uw collega van de VGC al afspraken gemaakt over hoe jullie in goede samenwerking samen aan de slag zullen gaan met de resultaten van die cartografie? Ik denk in elk geval dat een goede afstemming en samenwerking met de VGC essentieel is, aangezien de VGC kinderopvangplaatsen prefinanciert. Vlaanderen en de VGC sloten recent ook een convenant af om de krachten te bundelen om zo snel mogelijk bijkomende kinderopvangplaatsen te realiseren.

Minister, kunt u toelichten wat daarbij de belangrijkste gemaakte afspraken zijn? Vormt die convenant nu een soort richtsnoer voor beide partijen voor het verdere uitbreidingsbeleid?

Ik heb tot slot nog een korte opmerking. Ik zou graag willen aanstippen dat het kinderopvangbeleid natuurlijk niet alleen een kwestie is van capaciteit maar ook van kwaliteit, minister. Ik wil u daarom oproepen om ook voldoende belang te blijven hechten aan het Nederlandstalige karakter van die dienstverlening in onze hoofdstad.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, ook voor ons is het erg belangrijk dat er betaalbare kinderopvang wordt gecreëerd in het Brusselse. Men kan wel vanuit Brussel plaatsen voorzien, maar het is wel belangrijk dat die inkomensgerelateerde inspanningen door Vlaanderen gebeuren. Oké, er komen heel wat plaatsen bij dit jaar, 211, maar er was ook een belangrijke afname van plaatsen, waardoor er toch maar een nettowinst is van 69 plaatsen, terwijl er echt veel meer mogelijk is en nodig is.

Ik heb een concrete vraag vanuit de Vooruitfractie, over de herkansingsoproep die dit najaar zou plaatsvinden. Kan Brussel daarin worden meegenomen? Is dit een kans voor Brussel om dan niet met die toch heel dure plaatsen die intussen werden gecreëerd, te blijven zitten in de kinderopvang? Hoe ziet u dat?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: De cijfers heb ik daarstraks vermeld, ik ga daar niet meer op terugkomen, maar ik denk dat een voorafname van 10 procent absoluut niet weinig is. We hebben, zoals u weet, een voorafname met de grootsteden en we kunnen de discussie aangaan wat we dan voor Gent of voor Antwerpen moeten doen, maar nu doen we die 10 procent voor Brussel. Ik denk dat dat een belangrijke inspanning is.

We hebben ook afspraken vastgelegd in een convenant tussen de Vlaamse overheid en de VGC. Een aantal afspraken zijn in convenanten verankerd.

Wat de cartografie betreft van de VGC: dat komt jammer genoeg te laat voor de meerjarenprogrammatie. Die is net afgesloten. Nu, de VGC is er wat laat mee begonnen, denk ik, om dat nog volledig mee te nemen.

Collega Van den Bossche, wat die herkansingsronde betreft: als in een gemeente niet alle plaatsen zijn toegewezen, dan worden in die gemeenten voor restplaatsen nieuwe oproepen gedaan in het najaar.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik ben blij dat de collega van de N-VA is tussengekomen, en dat zij het ermee eens is dat er meer middelen naar de kinderopvang in Brussel mogen gaan. Ik geef daarbij mee dat de VGC 20 procent meer middelen heeft vrijgemaakt onder de vorige legislatuur om aan prefinanciering te doen. Ik zou er dan ook van uitgaan dat, net zoals de collega's in het Brussels Parlement, de collega zou pleiten voor meer middelen en meer plaatsen voor specifiek Nederlandstalige kinderopvang in Brussel. Ik hoop dat we daar bondgenoten kunnen zijn binnen het Vlaams Parlement. Want er is inderdaad een heel zwaar historisch tekort. Het feit dat er dan procentueel 10 procent wordt uitgetrokken maakt het historisch tekort uiteraard niet goed.

Minister, ik leg er nog even de nadruk op. Er zijn voor 1263 plaatsen een aanvraag ingediend, en voor 250 plaatsen zal er een kunnen worden toegekend. Dat laat meer dan 1000 plaatsen over die daar voor het grijpen blijven liggen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Het zou dus zeer fijn zijn als u inderdaad een groter budget toegewezen zou kunnen krijgen, en dat ook besteedt. Aangezien uw coalitiepartners, zowel in het Brussels Parlement als het Vlaams Parlement, het belang van kinderopvang benadrukken en aangeven dat er een groot tekort is binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, ga ik ervan uit dat er binnen de Vlaamse Regering dan toch een heroverweging zal zijn van die middelen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de visietekst van het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs over het cannabisbeleid – 4108 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD) stelde eind vorig jaar een visietekst op over het cannabisbeleid, meer specifiek over het gebruik van cannabis als genotsmiddel, dus expliciet niet over het medicinaal gebruik.

En terecht stelt men in de visietekst dat "een correcte inschatting van de risico's (...) noodzakelijk is om gezondheids- en welzijnsproblemen in een recreatieve context te voorkomen of beperken".

De tekst maakt een opsomming van de effecten en risico's van cannabisgebruik op de gezondheid en het welzijn – een verhaal van mens, middel, milieu –, bespreekt het huidig beleid met voor- en nadelen en schuift streefdoelen naar voor van een cannabisbeleid met prioritaire aandacht voor de bescherming van de gezondheid en het welzijn van onze bevolking.

Uit de cijfers van de tekst blijkt dat het deel van de overheidsmiddelen dat werd geïnvesteerd in preventie doorheen de jaren nagenoeg gelijk bleef, ondanks het feit dat preventie de hoogste prioriteit moet zijn.

Want we kennen de gevaren van cannabis. Ook op de webstek www.druglijn.be somt men deze op. Deze lijst is niet limitatief: men kan duizelig en misselijk worden, men kan flauwvallen, er kunnen concentratieproblemen optreden, het bestanddeel THC in cannabis kan negatieve gevoelens zoals angst, paniek, somberheid opwekken, ook weken na het gebruik. Daarnaast zijn er de acute, plotse psychotische symptomen waardoor men het contact met de werkelijkheid kan verliezen. Men kan rusteloos en verward worden, men krijgt hevige angst- en paniekaanvallen. En uiteraard is er ook de verhoogde kans op kanker door de rook.

Minister, hebt u kennisgenomen van deze visietekst, en hoe reageert u op de vaststelling dat er geen extra budgettaire inspanningen gedaan werden voor de preventie, ook al zou dit de hoogste prioriteit moeten hebben?

Minister, zult u zorgen voor extra budgettaire middelen?

Naast preventie is hulpverlening uiteraard noodzakelijk. Momenteel zijn er veel te weinig voorzieningen en is er te weinig gespecialiseerd aanbod. Hoe wilt u dit aanpakken? Zult u hiertoe een actieplan ontwikkelen, en op welke termijn wilt u dit uitrollen? Welke extra budgettaire middelen wilt u hiervoor voorzien?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik nam kennis van de nota van VAD waarnaar u verwijst en die werd opgemaakt binnen een adviesgroep cannabisbeleid met vertegenwoordigers uit de Vlaamse alcohol- en drugsector.

De informatie waarnaar verwezen wordt in de cannabisnota van VAD geldt voor heel België en gaat over de periode 2002, 2008 en 2015.

Het budget van de beheersovereenkomst met een partnerorganisatie binnen het preventieve gezondheidsbeleid voor de preventie van gezondheidsschade door alcohol, drugs, gamen, gokken en psychoactieve medicatie werd opgetrokken van 2.278.000 euro in 2012 tot 3 miljoen euro per jaar in 2016.

Voor de periode 2021-2024 bedraagt de jaarlijkse subsidie 3.309.000 euro. Dat is een stijging van 45 procent op 10 jaar tijd. Algemeen geldt dat het budget van preventie van 65 miljoen euro in 2016 naar 75 miljoen euro in 2021 is gegroeid. Dat is een stijging van 16 procent op 5 jaar tijd. Daarin zitten uiteraard een indexering, maar ook extra investeringen in preventie en vaccins.

Ik ga ermee akkoord dat er nog veel gezondheidswinst te halen valt met het preventief gezondheidsbeleid. Hierover hebben we twee weken geleden ook al uitgebreid gesproken in deze commissie naar aanleiding van vragen van de collega's Van den Bossche, Vandecasteele en Vaneeckhout. Wat preventie betreft, is er de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD). Daarnaast werd er vanuit het plan Zorgen voor Morgen in 2020 bijkomend geïnvesteerd in de Druglijn. Die bijkomende inspanning zetten we dit jaar en de komende jaren ook verder dankzij het Vlaamse relanceplan.

Specifiek voor cannabisverslaving subsidieert de Vlaamse overheid sinds 2019 de onlinehulpverleningstool cannabishulp.be. Op deze website kunnen gebruikers en hun omgeving informatie en zelftests vinden, maar ook tools voor online zelfhulp en toegang tot meer gespecialiseerde online begeleiding. Daarnaast hebben ver-

schillende voorzieningen binnen de geestelijke gezondheidszorg een specifiek aanbod rond de behandeling van verslaving. De nadruk ligt op het middelengebruik, waaronder cannabis, maar ook op de geassocieerde problematieken in de verschillende levensdomeinen. Specifiek voor de gespecialiseerde verslavingszorgcentra maken we een uitbreidingsbudget van 1.020.000 euro vrij. Uiteraard zal die investering ook de cannabisverslaafden ten goede komen.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, u verwijst naar de stijging in de voorziene budgetten, maar daar is toch nog wel meer nodig. Daar zult u het ongetwijfeld mee eens zijn. Naast de nood aan preventie, risicobeperkende maatregelen en een uitgebreid hulpverleningsaanbod binnen een evenwichtig beleid pleit men in deze nota voor een wetgeving die cannabis decriminaliseert. Met andere woorden: men pleit voor een regelgeving om zowel het aanbod als het kopen binnen bepaalde grenzen wettelijk toe te laten om zo te kunnen werken aan een betere welzijns- en gezondheidsbevordering volgens de tekst. Men verwoordt een pleidooi onder een noodzakelijke voorwaarde, een duidelijk wetgevend kader. Ik citeer: "Een wettelijk kader dat enerzijds cannabisgebruik en -bezit voor persoonlijk gebruik decriminaliseert en anderzijds de productie en verkoop van cannabis volgens zeer strikte richtlijnen mogelijk maakt." Voor ons is het duidelijk: de gevaren van het gebruik van cannabis zijn te groot en te ingrijpend om een legalisering te overwegen. Dan spreek ik niet enkel over het gezondheids- en welzijnsvlak, maar ook op maatschappelijk vlak. Ik denk bijvoorbeeld aan ziekteverzuim, maar ook aan de ontwrichting van gezinnen en relaties.

Minister, hoe staat u tegenover deze aanbeveling waaruit blijkt dat er gewerkt moet worden aan een wettelijk kader waarbinnen het kopen en verkopen van cannabis wordt toegelaten?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, collega's, in de plenaire vergadering van 2 juni ben ik ook tussengekomen inzake dat rapport van VAD. Meer bepaald vraag ik toch de aandacht – hoe moet ik het zeggen – voor het argumenteren dat cannabis niet zo veel kwaad kan. Van sommige politieke partijen hoor ik dat legalisering niet zo veel kwaad kan. 'Het is toch allemaal niet zo ernstig.' Met die uitspraken moeten we heel hard opletten. Want natuurlijk, als je zelf als volwassene, als politieke partijen of toch als sommige partijen gaat zeggen: cannabis legaliseren is niet zo gevaarlijk, dan wordt het in scholen en voor leerkrachten die daarrond enige vorming willen geven wel heel moeilijk om aan de jongeren uit te leggen dat ze er beter van afblijven. Zeker vanwege het feit dat een op de vier jongeren aangeeft dat ze heel gemakkelijk aan cannabis geraakt, denk ik dat we daar – echt waar collega's – op moeten letten.

Ik roep dan ook die partijen die nogal geringschattend omgaan met de risico's van cannabisgebruik en zeggen dat het allemaal nog wel meevalt, op om dat niet te doen.

Ten tweede, in de communicatie die we via Onderwijs en ook VAD naar buiten brengen, is het minstens even belangrijk om aan te duiden welke potentiële schade cannabis – zogezegd een veilige drug, maar dat is het niet, er bestaan geen veilige drugs – effectief met zich meebrengt en om dat ook aan jongeren mee te geven.

Minister, is gezond leven in dezen aanbod- of vraaggestuurd? Waarom stel ik die vraag? Ik zie in sommige scholen en ook bij jongeren soms een andere problematiek of dat die anders wordt gepercipieerd op de ene plaats dan op de andere.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik ga inderdaad het debat rond preventie van twee weken geleden niet opnieuw doen. U weet dat wij overtuigd zijn dat daar nog veel meer middelen naartoe moeten gaan omdat de middelen op het einde van de rit uitgespaard worden op andere uitgavenposten, hetzij niet altijd op hetzelfde beleidsniveau, maar dat lijkt ons minder belangrijk dan de gezondheid van mensen.

Ook collega Daniëls verwijst naar het debat van een paar weken geleden in de plenaire vergadering. Uiteraard kan de impact van cannabis potentieel gigantisch zijn. En zeker bij de opwaardering van het product van de afgelopen decennia kom je alleen maar meer schadelijke effecten tegen. Maar collega Daniëls, eigenlijk houdt u een pleidooi om alcohol vanaf morgen ook te gaan verbieden. Dat heeft op sommige momenten even problematische gevolgen voor mensen.

Minister, wij vragen vooral dat er een evidencebased beleid gevoerd wordt en dat adviezen van experts die dagelijks met deze materie bezig zijn, die academisch weten wat er werkt en niet werkt, meegenomen worden, dat die het fundament van het beleid zijn. Dat betekent dus inderdaad vooral inzetten op preventie, zorgen dat mensen geïnformeerd keuzes kunnen maken en geïnformeerd met producten omgaan. Dat zal in de praktijk waarschijnlijk veel meer werken dan alleen maar het huidige verbod, waaruit blijkt dat dat geen hindernis is om vandaag ook in relatief onschuldige omgevingen gemakkelijk aan cannabis te geraken. Vanaf het moment dat er toegang is, zijn er zeer weinig instrumenten om met mensen om te gaan. Je kan je inderdaad de vraag stellen of je niet beter geïnformeerde mensen hebt die op een gecontroleerde manier producten liever niet gebruiken en dat we daar op een bewuste manier op werken. Onze opdracht als Vlaamse overheid is vooral om de preventie te doen.

Collega Daniëls en collega De Reuse, het debat over het al dan niet legaliseren, zullen we ook in dit parlement niet uitklaren. Ik denk dat dat aan de overkant van de straat is. Ik verhuis graag op een dag met jullie om daar eventjes dat debat te voeren en dan keer ik heel graag naar dit Vlaams Parlement terug.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: VAD heeft het recht om standpunten in te nemen, maar daarom is dat nog niet het standpunt dat ik helemaal moet onderschrijven. De standpuntvisie is ingenomen door VAD als een vzw. Dat werd verwezenlijkt buiten zijn activiteiten als partnerorganisatie binnen het Vlaamse preventieve gezondheidsbeleid voor alcohol, drugs, gamen, gokken en psychoactieve medicatie. Zoals de collega daarnet gezegd heeft is het legaal verkopen van cannabis enzovoort niet onze bevoegdheid, maar ik ben daar alleszins geen vragende partij voor. Voor ons is VAD een partnerorganisatie en verantwoordelijk voor het uitvoeren van het preventief gezondheidsbeleid en het uitvoeren van opdrachten in een beheersovereenkomst die wij zijn overeengekomen met de middelen die de Vlaamse overheid daarvoor ter beschikking stelt. Ze gebruiken daar methodieken voor. Die worden verspreid en geïmplementeerd via onze organisaties zoals u weet: de lokale gezondheidsoverleggen (Logo's), de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) en andere, maar ook bijvoorbeeld via lokale besturen en andere organisaties om daarmee om te gaan.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Cannabis veroorzaakt dus heel wat psychische en maatschappelijke problemen. Ik verwees ernaar in mijn vraagstelling. De Druglijn omschrijft het heel duidelijk en de collega's beaamden dit eveneens. Ik zie dan ook geen enkele reden waarom we dit zouden moeten toelaten of legaliseren. Collega Vaneekhout, laat ons hopen dat we het debat hier wel eens kun-

nen voeren, dat we die bevoegdheid dan toch zullen hebben na de Vlaamse staatsvorming. Minister, het is dan ook van belang dat er zeer omzichtig wordt omgesprongen met het voorliggend advies en dat we enerzijds prioritair inzetten op preventie, scholen, jeugdbewegingen en uitgangseven overal, maar ook – en dat is al even belangrijk – dat we zorgen dat het hulpverleningsaanbod voldoende wordt uitgebreid zodat we de slachtoffers van die cannabisverslaving kunnen helpen. Want dat aanbod is zeer ontoereikend in Vlaanderen, waar de vraag om hulp vele malen groter is dan het aanbod van hulp.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het mentale welbevinden van studenten – 4116 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, de coronacrisis is voor veel mensen zwaar geweest op het vlak van mentaal welzijn, maar extra zwaar voor jongeren en studenten. Uit een bevraging van de studentenraad van de KU Leuven waarbij meer dan tienduizend studenten vragen beantwoord hebben, blijkt dat drie op de vier studenten zich eenzaam voelen, twee op de drie studenten zeggen zich niet goed in hun vel te voelen en vooral – en dat is wat mij het meeste zorgen baart en aanleiding voor mijn vraag – vier op de tien van die studenten houden hun psychische problemen voor zichzelf. Ze spreken daar met niemand over. Bij die jongeren is er een kleine bereidheid om hulp te gaan zoeken.

Ook eerdere studies wezen al in dezelfde richting, namelijk dat jongeren en studenten het echt zwaar hadden. Maar dat die bereidheid om hulp te zoeken of de mogelijkheid die mensen zien om daar met anderen over te spreken zo klein is, is toch wel een nieuw belangrijk element. De studententijd is de tijd van de wilde jaren. Maar deze mensen bleven vaak alleen op hun kot, ter bescherming van alles en hun grootouders. Ze konden ook geen contact hebben met medestudenten, vrienden of maar heel erg beperkt.

Minister van Onderwijs Ben Weyts heeft al ingezet op verbindingsofficieren in grote studentensteden. Dat is een mooi initiatief. Dat kan het lokaal aanbod rond mentaal welzijn verbeteren. Dat zou het ook moeten verbreden en uitbreiden. Hij werkt hiervoor samen met het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO). Dat is alvast een mooi initiatief, maar het zal natuurlijk onvoldoende zijn om die grote en brede groep aan jongeren en studenten voor wie het erg moeilijk is geweest, om die hele generatie opnieuw vooruit te helpen. Minister, daarom heb ik een aantal vragen ook binnen uw bevoegdheden.

Welke investeringen zult u doen om dit mentaal welbevinden van jongeren, en specifiek studenten, te verbeteren?

Zijn daarbij ook concrete initiatieven op korte termijn?

Hoe zult u er ook voor zorgen dat het aanbod zodanig laagdrempelig georganiseerd wordt dat de stap naar hulp ook kleiner wordt en zodat het voor de groep studenten die nu helemaal alleen tegen die problemen aankijkt ook eenvoudiger wordt om de stap naar iemand anders te zetten?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, het is van belang om de acties die door de verschillende ministers genomen worden goed op elkaar af te stemmen. Ik kan u zeggen dat er vanuit de federale overheid, in afstemming met mijn kabinet en dit van minister Weyts, recent een bijkomend aanbod is opgestart van proactieve psychologische groepsinterventies aan jongvolwassenen, meer specifiek de studentenpopulatie. Er worden preventieve en ondersteunende maatregelen uitgewerkt via vijf academische pools. De bijkomende middelen zijn ter beschikking gesteld van 15 april 2021 tot en met 31 december 2021.

Het is de bedoeling om in twee fasen te werken: in een eerste fase de versterking van bestaande initiatieven en in een tweede fase het opstarten of het versterken van initiatieven voor studenten bij hun fysieke terugkeer in september 2021 naar de hogeschool of de universiteit. Deze twee fasen wordt samen met de betrokken onderwijsinstellingen voorbereid tegen eind juni 2021. Studenten die na het volgen van een groepsinterventie verdere psychische zorg nodig hebben, worden doorverwezen naar het bestaande hulpaanbod binnen de onderwijsinstellingen of naar de netwerken geestelijke gezondheidszorg.

Vanuit het project 'Online hulpverlening in de geestelijke gezondheidszorg' zal er gestart worden met de ondersteuning van een project om depressiehulp.be in gebruik te nemen bij studentenvoorzieningen van de KU Leuven. Bij de opstart van het academiejaar 2021-2022 wil de KU Leuven blended hulpverlening aanbieden via het gebruik van depressiehulp.be, zowel voor groepen van studenten als individueel. Er zullen twintig hulpverleners verbonden aan de KU Leuven opgeleid en gecoacht worden voor het blended gebruik van deze tool.

En verder herinner ik u graag aan de uitbreiding die we eind vorig jaar toekenden aan de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) waarbij het de opdracht was om minstens de helft van de bijkomende middelen in te zetten voor de doelgroep kinderen, jongeren en jongvolwassenen.

Er zijn de voorbije periode heel wat inspanningen opgestart met die doelgroep als target. Daarnaast verwijs ik naar de initiatieven die collega Weyts heeft genomen om het welzijn van de studenten op een duurzame manier te versterken. Daartoe heeft het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs, het SIHO, een bijkomende opdracht gekregen en is er een bevraging georganiseerd vanuit de Vlaamse Vereniging van Studenten, in samenwerking met de KU Leuven. De resultaten uit die bevraging zullen tot concrete beleidsaanbevelingen leiden.

Het SIHO werkt aan de opbouw van een e-healthplatform rond studentenwelzijn. Onze partnerorganisatie voor suïcidepreventie, het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP), is daarbij betrokken. Er wordt momenteel bekeken op welke manier de onlinemethodieken in het kader van suïcidepreventie kunnen worden geïntegreerd in dat platform.

Het aanbod binnen de hulpverlening zo laagdrempelig mogelijk houden, is voor elke doelgroep van belang. Ik denk daarbij enerzijds aan het bespreekbaar maken van aandacht voor mentaal welzijn. Hier werken we onder andere ook samen met het Rode Kruis via de cursus 'Eerste hulp bij psychische problemen' en de bijhorende app Houvast.

Er werd eind vorig jaar ook een extra budget toegekend aan de vijftien Logo's in Vlaanderen, om populatiegerichte universele preventie rond mentaal welzijn binnen hun netwerken nog meer aan bod te brengen. Hun netwerken omvatten een verscheidenheid aan organisaties die allen gemobiliseerd kunnen worden in de strijd tegen corona en coronamoedeheid en ter bevordering van het mentale welzijn. Denk aan de lokale besturen, het verenigingsleven, onderwijs, de werkomgeving enzovoort. De accenten die de Logo's willen leggen, zijn: werken aan verbonden-

heid in buurten en mentaal welbevinden en sociale cohesie bevorderen bij jongeren. De projectoproep rond zorgzame buurten sluit daar uiteraard ook perfect op aan. In zorgzame buurten is de stap tussen formele en informele zorg kleiner en trachten we ook te werken aan de oorzaken van het mentale onwelbevinden.

Daarnaast denk ik uiteraard ook aan laagdrempelige ontmoetingsplaatsen die actief een link kunnen leggen tussen vrijetijdsaanbod en hulpverlening, wat we realiseren via de uitrol van de OverKop-huizen in Vlaanderen. En ten slotte zijn er ook nog de mogelijkheden van onlinehulpverlening, specifiek om deze doelgroep te bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, u noemt een aantal vormen van hulpverlening die al bestaan, en sommige die u wat wilt versterken. Onlinehulpverlening zal volgens mij, om een tijd het hoofd te bieden waarin er veel eenzaamheid is geweest, niet noodzakelijk de best mogelijke formule zijn.

Het CGG dat u aanhaalt, is al een aantal keren ingezet, voor vele problemen. Ik geloof niet dat de wachttijden daar op dit moment al gevoelig verkort zijn. Op basis van mijn kleine steekproef blijkt dat toch niet zo te zijn. U noemt ook de OverKop-huizen. Daarbij haalt u specifieke initiatieven aan – en ik begrijp dat ook wel – voor die mensen die eigenlijk al heel bewust de stap naar hulpverlening willen zetten vanwege psychische problemen.

Wat ik mij heel specifiek afvraag, is wat wij gaan doen voor die vier op de tien studenten die zeggen zich slecht te voelen, maar er niet over spreken of de weg niet vinden of nog niet durven te nemen naar hulpverlening, maar daar wel nood aan hebben? Ik denk dat we dan ook andere aspecten moeten bekijken en andere manieren van denken moeten hebben. Misschien kunnen we daar de studentenraden en de studentenbladen bij betrekken. Misschien moeten we naar de aula's zelf stappen, de studentenrestaurants binnengaan. Ik ben op zoek naar manieren om een heel ruime, brede groep aan jongeren, die zich niet goed voelt, te bereiken, die zich niet spontaan aanmeldt bij bijvoorbeeld een CGG of bij de voorzieningen die u al hebt genoemd, zoals een OverKop-huis. Het is goed dat die er zijn. Ik denk dat de capaciteit daar blijvend zal moeten worden versterkt. Dat zijn gevolgen die ook op de lange termijn voelbaar gaan zijn. Ik denk dus dat we meer zullen moeten doen. Maar we gaan toch ook echt initiatieven moeten hebben om die andere, heel brede en heel grote groep te bereiken. Misschien hebben die niet eens nood aan zeer langdurige interventies, maar er zal ook voor hen een vorm van aanbod moeten zijn, waar zij de stap naartoe kunnen zetten. En misschien is het belangrijk dat die stap dan veeleer in hun richting wordt gezet.

Ik vroeg me dus af in welke mate u ook al op die pistes werkt en of het een optie is om in de toekomst, zoals u zegt, nog nieuwe initiatieven uit te werken om ook daar meer aandacht aan te besteden.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dit is een belangrijke vraag van collega Van den Bossche. Die cijfers zijn inderdaad zeer hoog. Als je dan vandaag de motivatiebarometer van de Universiteit van Antwerpen leest, zie je wel dat het met het algemene welbevinden van onze bevolking de goede richting uitgaat. En dat is toch al een tijdje zo. Dat heeft natuurlijk te maken met minder circulatie van het virus en het feit dat er een versoepeling van de maatregelen is en we elkaar weer kunnen zien.

Minister, u hebt al gezegd, en de collega heeft het ook in haar vraagstelling gezegd, dat minister Weyts al een heel aantal initiatieven heeft genomen om ervoor te zorgen dat we ook op deze problematiek inzetten. Vanaf 1 januari 2022 zal er

trouwens een nieuw beleid rond mentaal welzijn bij studenten worden uitgerold. Wij kijken daar verwachtingsvol naar uit.

De collega heeft gevraagd hoe we die studenten gaan bereiken die vandaag zeggen dat ze zich slecht voelen, maar er met niemand over willen praten. Dan moeten we de technieken van het lelijke woord 'outreaching' werken gaan inzetten, die we in andere beleidsdomeinen al vaak gebruiken, en kijken hoe we die met studenten en universiteiten samen kunnen combineren. Ik ben er wel een voorstander van om online en 'blended' hulpverlening te voorzien, maar dan is het natuurlijk heel belangrijk dat er geen bottleneck is wanneer je daarna bijvoorbeeld wordt doorverwezen naar een CGG.

Minister, in februari van dit jaar bent u met het doelstellingenkader van het Vlaamse Eenzaamheidsplan 2021-2024 gekomen. Tegen de zomer zou dat plan uitgewerkt zijn. Wat is de stand van zaken daarvan? Zal er een specifieke doelstelling worden opgenomen rond studenten? Want zoals de collega aangaf in haar vraagstelling, is dat een belangrijke problematiek die vaak veronachtzaamd wordt.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): De collega's wezen er al op, minister, dat het toch iets prangends blijft. U bent daar ook van doordrongen. Dat voel ik ook wel in het antwoord. Ik maak me alleen wat zorgen omdat preventie in dezen natuurlijk een stukje te laat komt. De aanpak van het komende halfjaar zullen we niet met preventie oplossen. En dan zullen, zoals collega Van den Bossche stelt, de wachttijden alleszins niet in die mate afgenomen zijn dat meer vergevorderde hulp zo gemakkelijk beschikbaar is. We moeten onszelf ook niets wijsmaken in deze commissie. Er blijft een zeer grote uitdaging op tafel liggen.

Ik wil nog een beetje uitzoomen op de leefwereld van studenten en jongeren in het algemeen. Ik denk dat we niet alleen via de universiteiten en via 'blended care' moeten werken, maar dat we ook echt eens op zoek moeten gaan naar andere partners, die geen actieve stap vragen van studenten om naar hulp te zoeken of om een aantal zaken bespreekbaar te maken. En dan denk ik bijvoorbeeld aan de brug met het jeugdwerk en alles wat daarmee samenhangt: jeugdhuizen, jeugdwerk. We gaan een zomer tegemoet waarin de studenten niet aan de universiteit zitten, of misschien nog een beetje aan het studeren zijn, als ze tweede zit hebben. Maar ik wou toch eens vragen of er plannen zijn met collega Dalle over hoe het jeugdwerk in deze zomer extra ondersteund zal worden, om handvatten aan te reiken, om dat gesprek te voeren, om door te verwijzen bij eventuele problemen. Het kan niet de bedoeling zijn dat het jeugdwerk zo'n taak en zo'n verantwoordelijkheid opgelegd krijgen, maar het zal wel onder andere op die plaats zijn dat problemen gaan opduiken. In welke mate zijn daar al vergevorderde plannen over?

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Ik denk dat iedereen kan onderschrijven dat het voor studenten heel zwaar is geweest en dat de gevolgen van de coronacrisis enorm zwaar doorgewogen hebben op hen. Online lessen volgen, amper sociaal contact hebben: we mogen niet onderschatten wat dat allemaal teweeggebracht heeft.

We hebben in die coronacrisis natuurlijk ook wel gezien dat heel wat universiteiten, hogescholen en middelbare scholen, maar zelfs ook lokale besturen heel creatief omgegaan zijn met heel wat initiatieven om toch maar het mentale welbevinden en het mentale welzijn te kunnen blijven stimuleren, zoals veilige studie- en examenruimtes die zijn georganiseerd vanuit de studentenomgevingen, maar ook vanuit de lokale besturen.

Het zou goed zijn dat de goede praktijken daarin ook gedeeld kunnen worden. Universiteiten en hogescholen, maar ook de partners op het terrein, weten het best op welke manier ze studenten kunnen ondersteunen en op welke manier de studenten nood hebben aan begeleiding.

Daarom wil ik vragen en oproepen, minister, om te blijven garanderen dat we de studenten een luisterend oor kunnen bieden. Want de coronacrisis is nu hopelijk wel achter de rug, maar het inzetten op het mentale welbevinden van studenten blijft natuurlijk ook in de toekomst heel belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Onze jongeren hebben het heel moeilijk gehad tijdens deze coronacrisis. Als ik de cijfers bekijk, maak ik mij daar wel enorm veel zorgen over. Er zijn al heel wat initiatieven genomen, vanuit verschillende hoeken. Het is ook heel belangrijk dat daar een goede afstemming is, want met al die initiatieven die bij elkaar komen, moeten studenten ook nog door de bomen het bos kunnen zien.

Ik ben het volledig eens met wat collega Vaneeckhout zegt. Studenten zijn nu klaar met hun examens. De zomervakantie komt er nu aan. Het is pas eind september, begin oktober dat de hogescholen en universiteiten weer starten. Het is dus heel belangrijk dat we er in deze zomerperiode ook voor zorgen dat we de problematiek bij studenten goed onderscheppen. En dan denk ik inderdaad ook dat het jeugdwerk daar een belangrijk aspect in kan zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er zijn al veel zinvolle zaken gezegd. Ik wil nog één ding inbrengen. Het gaat niet alleen om het curatieve nadien, maar ook om het preventieve. We moeten ook werken op de weerbaarheid van onze studenten: zelfzorg, en ook leren – maar dat zit onder andere ook in de eindtermen secundair onderwijs – om soms ongelukkig te zijn. Dat gaat verder dan deze coronacrisis, voor alle duidelijkheid. Dat geldt ook in niet-coronatijden. We moeten daar ook aandacht voor hebben, want we kunnen uiteraard niet in alle gevallen, voor elke student in elke situatie psychologische ondersteuning voorzien, maar we kunnen er wel voor zorgen dat studenten elkaar helpen en dat ze bij elkaar de signalen zien en vragen of het wel gaat, en dat ze ook bij zichzelf ontdekken wanneer ze effectief op zoek moeten gaan naar extra hulp.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is een thema dat mij ook heel nauw aan het hart ligt. Studenten hebben het heel moeilijk gehad in het voorbije anderhalf jaar. Ik heb het thuis zelf ook gezien. Als je studenten in huis hebt die een aantal jaren op kot zitten en dan ineens gewoon een heel jaar thuis zitten, niet op een campus kunnen komen, niet in een aula kunnen komen, niemand meer zien, hoewel er ook zijn die dan heel veel alleen op hun kot zitten, dan denk ik dat eenzaamheid inderdaad om de hoek loert, en niet alleen eenzaamheid, maar ook faalangst, omdat men eigenlijk geen enkele referentie heeft waaraan men zich kan toetsen. Men krijgt ook geen feedback van collega's bijvoorbeeld. Zeker voor eerstejaars moet dat heel hard zijn.

Ik kan getuigen dat heel veel universiteiten en hogescholen zich doorheen dat jaar ontzettend hard hebben ingespannen om bij te sturen en om studenten wel bij de hand te kunnen houden, bij wijze van spreken, om hen te bereiken en soms ook te vragen hoe het ermee gaat, of ze nood hebben aan hulp en zo verder. Ik denk dat we daaruit kunnen leren, ook voor de toekomst, na corona.

Daarom hebben collega Brecht Warnez en ikzelf daar een conceptnota over ingediend, waarin we ook een aantal voorstellen hebben gedaan, zoals een veralgemeende uitrol van buddywerking. Er zijn zoveel goede voorbeelden. Er zijn ook goede voorbeelden van online platformen, waar studenten een soort zelftest kunnen doen van hoe het met hen gaat, of ze misschien hulp nodig hebben en waar ze die hulp dan kunnen vinden enzovoort. Er zijn al heel wat goede tools. Het is echt belangrijk dat die verder worden uitgerold, maar dat is dan in eerste instantie een taakstelling van de minister die bevoegd is voor onderwijs. Maar de bezorgdheid rond mentaal welbevinden en het risico op eenzaamheid van studenten delen we allemaal.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Dank u wel, collega's, voor de vragen en voor jullie tussenkomsten. Ik denk dat dat een thematiek is die onze gemeenschappelijke bezorgdheid wegdraagt, het mentale welbevinden van de studenten.

Ik denk dat we daar verschillende antwoorden op moeten en kunnen geven. Het is belangrijk dat studenten elkaar kunnen terugvinden en terugzien, zeker ook na examens. Misschien is het voetbal een van die elementen om elkaar opnieuw te kunnen aantreffen in het gewone leven, maar dat is natuurlijk onvoldoende.

Ik wil van de gelegenheid nog even gebruikmaken om erop te wijzen dat hoe sneller we zo veel mogelijk mensen hebben gevaccineerd, hoe sneller we hopelijk ook terug naar het gewone leven kunnen gaan. Ik zie bij heel veel studenten ook een grote bereidheid om zich te laten vaccineren. Ze zijn zich dus goed bewust van het belang daarvan. Dat kan me alleen maar gelukkig stemmen.

Wat de studentenvoorzieningen betreft, en de inspanningen die de universiteiten en hogescholen doen, dat gebeurt natuurlijk vanuit de decretale opdracht die ze ter zake hebben. Daar krijgen zij ook middelen voor, om die in te zetten in preventieve, curatieve medische diensten. Ze worden daarvoor ondersteund. Collega Weyts heeft daarvoor ook heel wat extra middelen ter beschikking gesteld. Een aantal collega's hebben daar al naar verwezen. Ik denk dat die studentendiensten belangrijk werk leveren, omdat ze toch ook een verbinding zijn tussen studenten onderling, niet alleen tussen universiteiten of hogescholen en studenten. Ik zie toch ook heel wat goede praktijken in hogescholen en universiteiten, wat toch aangeeft dat ze op een heel performante manier hun studenten weten te bereiken. Bijvoorbeeld in Gent worden er praatgroepen met en door studenten georganiseerd enzovoort.

Collega Parys, u hebt gesproken over het Eenzaamheidsplan. Dat zal hopelijk na de zomer klaar zijn. Daar werken we aan voort. Daarin staat geen specifieke doelstelling voor studenten. We hebben in de schoot van de regering al een algemeen doelstellingenkader besproken, maar studenten zijn daarin niet specifiek als aparte doelgroep afgebakend. Ik denk dat we voor studenten, en dat geldt eigenlijk ook algemeen voor jongeren, met het jeugdwelzijnswerk ook een belangrijk kanaal van toeleiding kunnen hebben. Wat dat betreft, hebben we ook al heel wat zaken versterkt. Ik denk dan aan Uit De Marge, De Ambrassade en Arktos. Die zetten allemaal toch ook heel sterk in op het psychisch welzijn, en maken ook de link naar de hulpverlening wanneer dat noodzakelijk is. Er gebeurt dus veel daaromtrent. Ik wil ook verwijzen naar de inspanningen die bijvoorbeeld gebeuren door de JAC's (jongerenaanbod van de Centra Algemeen Welzijnswerk) en door de jeugdbewegingen om mentaal welzijn ook deze zomer in het jeugdwerk ter sprake te brengen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, ik ben blij dat men toch op zoek gaat naar heel laagdrempelige manieren van aanpak, maar ik hoop dat dat ook in

de toekomst uw focus moge zijn. Naast het versterken van het hulpaanbod moet er immers het besef zijn dat veel mensen enige schroom of terughoudendheid voelen om hulp te vragen. Zij hebben ook recht op zorg. Men moet verder proberen manieren te zoeken om hen te bereiken, want dat is een groep waarover we ons soms toch meer zorgen moeten maken dan over de groep die werkelijk de stap zet daarnaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het geschiktheidsvonnis bij adoptie – 3873 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het geschiktheidsvonnis bij adoptie – 4045 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, een van de belangrijkste bouwstenen binnen het proces van adoptie in Vlaanderen is het verkrijgen van een geschiktheidsvonnis. Op basis van een maatschappelijk onderzoek oordeelt de familierechtbank dan over de geschiktheid van kandidaat-ouders om een kind te adopteren. Het geschiktheidsvonnis rondt de geschiktheidsprocedure af en zet de bemiddelingsprocedure op de sporen. Het vonnis is vier jaar geldig, maar het jongste Activiteitenverslag Adoptie van Kind en Gezin leert ons dat in sommige gevallen de gemiddelde bemiddelingsprocedures langer duren. Om een al te lange bemiddelingsprocedure tegen te gaan, wordt er preventief gebufferd in de geschiktheidsprocedure, vooral dan voor kandidaat-ouders die voor binnenlandse adoptie gaan, kandidaat-ouders die het profiel van het gewenste kind en cours de route bijsturen of bijschaven, bijvoorbeeld richting binnenlandse adoptie.

Het geschiktheidsvonnis kan worden verlengd met twee jaar, desnoods zelfs meerdere keren, maar dat vergt veel papierwerk voor de kandidaat-ouders, voor de administratie en voor de rechtbanken. Dit kan ook alleen als men een goedgekeurd kanaal voor een zelfstandige adoptie kan voorleggen. Dat is een uitdaging, aangezien we zien dat de wachttijden en wachtlijsten steeds langer worden als het gaat over adoptie, wat niks nieuws is in deze commissie, maar toch een fenomeen is dat steeds prangender wordt. Dit dreigt dus opnieuw een extra administratieve drempel te creëren, die met een procedure voor verlening zou kunnen worden opgelost.

Minister, volstaat de geldigheidsduur van vier jaar van het geschiktheidsvonnis in het merendeel van de procedures? Hoe vaak moet er een verlening worden aangevraagd? Hoe vaak een tweede of derde verlenging, of nog meer verlengingen? Acht u het wenselijk dat de standaard geldigheidsduur en/of de geldigheid van de verlenging wordt verlengd of dat de verlengingsprocedure wordt vereenvoudigd? Zo ja, plant u een initiatief daarvoor? Op welke manier kan een haalbare en kwaliteit garanderende verlenging ook worden uitgewerkt voor hen die nog geen bemiddelingsovereenkomst of goedgekeurd kanaal hebben?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, ik had eigenlijk ongeveer dezelfde vraag. Ik zal mijn intro dus overslaan en gewoon mijn vragen stellen.

Minister, kandidaat-adoptieouders die een zeer lang traject hebben doorlopen zonder dat ze zelf een vertraging hebben ingelast, zullen misschien meerdere keren hun geschiktheidsvonnis moeten verlengen. Willen ze voorkomen dat ze een nieuw maatschappelijk onderzoek moeten doorlopen, mag in die lange periode hun situatie niet wijzigen. Dat kan zwaar wegen op de wensouders. Hoe zal de procedure voor het verlengen van het geschiktheidsvonnis verlopen bij deze groep kandidaat-adoptieouders die tegen een zeer lange adoptieprocedure aankijken?

De Dienst voor Maatschappelijk Onderzoek (DMO) heeft een hoge werklast, waardoor de doorlooptijd van de maatschappelijke onderzoeken tot twee jaar kan bedragen. Hoe wordt verzekerd dat kandidaat-adoptieouders die hun geschiktheidsvonnis moeten verlengen en een nieuw maatschappelijk onderzoek moeten ondergaan niet nog eens een vertraging van meerdere jaren oplopen bij het wachten op hun nieuw geschiktheidsvonnis?

Er zou een nieuwe DMO worden aangesteld, die ten laatste tegen september van dit jaar operationeel zou zijn. Wat is de stand van zaken wat dat betreft? Zal de deadline worden gehaald? Heeft de DMO van Brussel alle hangende dossiers kunnen afwerken voor de samenwerking werd beëindigd?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, gemiddeld gezien wordt jaarlijks in een kwart van de gevallen door de familierechtbank een verlenging van het geschiktheidsvonnis uitgesproken. Meestal gaat het daarbij om een automatische verlenging. Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) kan niet meteen zien of het daarbij gaat om een tweede, derde of volgende verlenging. Het VCA keek naar de wachttijd tussen de datum van het geschiktheidsvonnis en de daadwerkelijke datum van de plaatsing voor de procedure via een erkende dienst voor interlandelijke adoptie in 2020. In zeven op de tien herkomstlanden bleef de wachttijd onder de vier jaar. In enkele landen, zoals de Filipijnen, Gambia en Thailand, was dit langer dan vier jaar.

De geldigheidsduur van het geschiktheidsvonnis is een federale aangelegenheid. Het VCA liet weten dat de procedure voor de verlenging van de geschiktheidsvonnissen al is vereenvoudigd. Bij een verzoek tot verlenging van het geschiktheidsvonnis vraagt de griffie van de familierechtbank aan het VCA een gemotiveerd attest. Binnen één maand bezorgt het VCA het attest dan aan de familierechtbank. Als er geen wijzigingen zijn die de geschiktheid kunnen beïnvloeden, dan kan de rechtbank op basis van dat attest het geschiktheidsvonnis automatisch met twee jaar verlengen. Als er wijzigingen zijn die de geschiktheid kunnen beïnvloeden, dan wordt er onmiddellijk een actualisering van het maatschappelijk onderzoek opgestart door de DMO.

Volgens de huidige regelgeving is het indienen van een verzoek tot verlenging van het geschiktheidsvonnis bij de familierechtbank enkel mogelijk bij het voorleggen van een lopende bemiddelingsovereenkomst bij een adoptiedienst of bij het voorleggen van een beslissingsbrief voor een goedgekeurd kanaal in geval van een zelfstandige adoptie. Na het geschiktheidsvonnis heeft de kandidaat-adoptant vier jaar de tijd om een bemiddelingsovereenkomst bij een adoptiedienst te ondertekenen of een goedgekeurd kanaal voor een zelfstandige adoptie te verkrijgen. Die termijn van vier jaar is volgens het VCA voldoende. Kandidaat-adoptanten die dat willen, kunnen na hun geschiktheidsvonnis een bemiddeling opstarten of een kanaalonderzoek laten uitvoeren in het kader van een zelfstandige adoptie. Als ze binnen de termijn van vier jaar geen bemiddeling of kanaalonderzoek opstarten, lijkt dit dus een eigen keuze te zijn. Op basis van de bevindingen van het VCA kan ik concluderen dat er geen procedure voor verlenging hoeft te worden uitgewerkt

voor kandidaat-adoptanten die nog geen bemiddelingsovereenkomst bij een dienst of een goedgekeurd kanaal als zelfstandige adoptant hebben.

In de meerderheid van de dossiers is er een automatische verlenging van het geschiktheidsvonnis. Indien er een wijziging is in de situatie van de kandidaat-adoptant en een actualisering nodig blijkt, wordt het dossier snel opgenomen door de DMO. Bij een actualisering is de doorlooptijd ook korter dan bij een nieuw dossier. De doorlooptijd van het maatschappelijk onderzoek bij MOA vzw (Maatschappelijk Onderzoek voor Adoptie), de nieuwe DMO, bedraagt tot op vandaag acht maanden. In bepaalde dossiers kan de wachttijd weliswaar langer zijn, bijvoorbeeld omdat de rechter een bijkomend onderzoek beveelt. In dat geval hangt de termijn af van de specifieke datum die wordt bepaald in het vonnis.

MOA vzw is de nieuwe DMO. Die werd al sinds 1 mei 2021 erkend. Alle dossiers die bij de DMO van Brussel lagen, werden zorgzaam overgedragen naar de nieuwe werking. Het VCA en de nieuwe dienst waakten over de opvolging en de volgorde van de wachtlijst. De hangende dossiers die de DMO van Brussel niet kon afwerken, werden opgevolgd door MOA vzw. Door de overdracht van personeel vanuit de DMO van Brussel kon daarvoor voldoende continuïteit worden geboden. De nieuwe dienst verwacht alle dossiers op de wachtlijst bij de DMO van Brussel tegen het einde van dit jaar te hebben weggewerkt.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel voor het antwoord. Het zijn wel wat cijfers, dus ik zal een en ander achteraf ook nog wel een keer herbekijken of herlezen, maar ik ben toch wat verwonderd over uw statement dat, als het mensen binnen de vier jaar niet lukt om een lopende bemiddelingsovereenkomst of een goedgekeurd kanaal via zelfstandige weg te hebben, dat zou betekenen dat dat hun eigen schuld is. Zeker gezien een aantal eerdere besprekingen in deze commissie lijkt dat me toch opmerkelijk. We weten immers dat een aantal mensen op wachtlijsten onrechtmatig op een lagere plaats zijn terechtgekomen en dus het slachtoffer blijken te zijn van die procedures. Nu worden ze geconfronteerd met het feit dat ze geen verlenging van hun geschiktheidsvonnis kunnen aanvragen. Ze moeten dus eigenlijk van nul af aan die zaken opnieuw gaan aanvragen. Ik vind dat zeer opmerkelijk. Heb ik dat goed begrepen? Vindt u echt dat het hun eigen schuld is dat ze op dit moment dus gewoon van nul af aan moeten beginnen wat hun geschiktheidsvonnis betreft?

We hebben hier enkele weken geleden een voorstel van resolutie van de collega's van het Vlaams Belang besproken. Toen werd vanuit alle partijen aangegeven dat deze commissie vragende partij is om een onderzoek te starten naar hoe die situatie kan worden rechtgezet, hoe die wachttijden kunnen worden bijgestuurd. Hoe ver staat het daarmee? Zijn uw diensten daar al mee bezig? Is er ook al overleg geweest met de Vlaamse ombudsman hierover? In welke mate zult u daar zelf ook mee de leiding in nemen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, mijn eerste vraag is dezelfde als die die collega Vaneekhout heeft gesteld. Ik had net het volgende gevraagd: wat als er mensen zijn die, zonder dat het hun fout is, langer dan vier jaar bezig zijn met hun adoptieproces alvorens ze naar zo'n geschiktheidsvonnis kunnen gaan? U weet heel goed dat we hier een casus hebben besproken van een koppel dat daarover zonder enige fout van henzelf langer over heeft gedaan. Ik sluit me dus aan bij die eerste vraag van collega Vaneekhout.

Ik was ook een beetje verwonderd toen u zei dat de doorlooptijd voor een actualisering acht maanden is. Ten eerste, ik vind dat zeer lang. Ten tweede, hoe kunt u

dat nu zeggen? MOA vzw is in mei van dit jaar begonnen. Dat is nog niet eens acht maanden geleden. Dat is een volledig nieuw team. Ik vraag me dus af of dat niet sneller kan, en op wat u die acht maanden baseert.

Het is misschien ook wel goed voor de commissie dat u even uitlegt wie MOA vzw precies is. Ik neem aan dat zij de enigen waren die zich kandidaat hebben gesteld. Op welke manier zijn wij er dan zeker van dat zij kwaliteitsvolle dienstverlening zullen verlenen, die eerst door de Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW's) werd verleend? Kunt u daar wat uitleg over geven?

Ten slotte, hoe zit het met de fusie van de diverse interlandelijke adoptieorganisaties? Wat is de stand van zaken? Wanneer zal die rond zijn?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, dank u wel voor de vraag. Minister, ik wil nog graag enkele punten aanhalen.

Enkele jaren geleden hebben wij via decreet bepaald dat er nog maar één Dienst voor Maatschappelijk Onderzoek (DMO) zou zijn. We hebben dat gedaan om de wachttijden te stroomlijnen, om niet in de ene regio veel langer te wachten op maatschappelijk onderzoek dan in de andere, maar ook opdat kandidaat-adoptanten overal op dezelfde manier beoordeeld zouden worden. Want we zagen dat er heel grote verschillen waren tussen de verschillende DMO's in het aantal positieve en negatieve beoordelingen en in de doorlooptijden. DMO Brussel is er na de decretale aanpassing uitgekomen als de enige DMO. We hebben de voorbije jaren gezien dat de wachttijden daar stelselmatig zijn opgelopen. Ook door corona zijn die nog sterk toegenomen. We hebben het er al over gehad in deze commissie. Het is goed dat er initiatief genomen is om een nieuwe DMO te erkennen. Ik hoop dat die op een goede manier aan de slag kan en dat die de achterstand die er geweest is, kan wegwerken en dat in de toekomst kandidaat-adoptanten op een heel redelijke termijn een beoordeling kunnen krijgen.

Collega Vaneekhout, in verband met uw vraag over de ombudsdienst wil ik een zaak toch heel duidelijk stellen. Bij de bespreking van het jaarverslag van de ombudsdienst heb ik aan de ombudsdienst gevraagd of er volgens hun analyse van het dossier een rechtzetting mogelijk zou zijn en welke de mogelijke risico's zouden zijn voor andere kandidaat-adoptanten op de wachtlijst. Met andere woorden: dat er dan niet weer andere mensen mogelijk procedures zouden aanspannen of daarvoor achteruit gesteld zouden worden, dus een analyse van alle dossiers met de verschillende fasen daarin, de verschillende taken waar je als kandidaat-adoptant wel of geen invloed op hebt en de mogelijke risico's. In dat kader hebben we naar aanleiding van de resolutie die hier is voorgelegd door de collega's van Vlaams Belang een vraagstelling geformuleerd aan de Vlaamse Ombudsdienst. Collega Vaneekhout, ik dacht dat uw vraag in de regeling van de werkzaamheden was. Ik heb aan de commissiesecretaris gevraagd om de juiste formulering zoals ik ze toen had gesteld, opnieuw op te zoeken. Die zou dan overgemaakt worden aan de ombudsdienst. Ik denk dat het nu daarop wachten is, maar ik wil daarbij heel duidelijk kaderen dat het ook gaat over de risico's. Het is te eenvoudig om te zeggen – zoals dat eigenlijk ook in de resolutie van het Vlaams Belang stond die ik hier niet opnieuw wil bespreken, maar ik wil dat hier toch even zeggen – los het op. We moeten eerst zien of een oplossing mogelijk is, op welke manier en welke de impact is op anderen. Ik denk dat we daar toch allemaal op dezelfde manier naar kijken.

Minister, inderdaad, wil ik ook – zoals collega Parys – de vraag stellen: wat is de stand van zaken met betrekking tot de fusie naar één dienst voor interlandelijke adoptie? Daarbij wil ik ook focussen op de problematiek van de accreditaties. Zijn daar lichtpunten in, zodat duidelijk is dat bij een fusie de bestaande accreditaties in de verschillende herkomstlanden zeker behouden kunnen blijven?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, de opvolger inzake DMO is inderdaad aangeduid, dat is MOA vzw. Volgens de administratie hadden zij ook een sterk dossier om deze opdracht toegewezen te krijgen. Zij krijgen van mei tot december de tijd om alle dossiers waar een achterstand is, weg te werken. Dat gaat over goed acht maanden tijd om dat te doen. Ik hoop dat zij – en daar gaan we toch van uit – de achterstand van CAW Brussel (Centrum voor Algemeen Welzijnswerk) snel kunnen ophalen.

Ik heb begrepen dat zij ook personeel van de vorige DMO Brussel hebben overgenomen.

Wat de resolutie betreft, is het niet aan mij om me daarover uit te spreken, we kijken daarvoor naar het parlement.

Wat de timing betreft, is er na het geschiktheidsvonnis vier jaar tijd om een bemiddelingsovereenkomst of een goedgekeurd kanaal te bekomen. Vier jaar is meestal genoeg en kan, zo nodig, eenvoudig worden verlengd maar er is wel steeds een minimale actualiteitscheck nodig omdat zaken en situaties kunnen veranderen.

Wat die laatste vraag van mevrouw Schryvers en de heer Parys betreft, is het fusietraject op dit moment lopende.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, u bent natuurlijk niet helemaal in detail gegaan over hoe het nu zit met mensen die door de lange wachttijden niet binnen de vier jaar een goedgekeurde bemiddelingsovereenkomst, een goedgekeurd kanaal of een lopende bemiddelingsovereenkomst krijgen. Ik maak me daar heel grote zorgen over. Ik vind dat het ook niet getuigt van veel empathie met mensen die in die situatie terecht zijn gekomen.

Mevrouw Schryvers, de afspraak die we hebben gemaakt tijdens de regeling van de werkzaamheden is heel duidelijk. Mijn enige actieve vraag aan de minister in de commissie is om daar mee een actieve rol in te spelen en zijn diensten de opdracht te geven om te zoeken naar mogelijke oplossingen en daar geen passieve rol in te spelen ten aanzien van het parlement. De minister is bevoegd voor deze materie en kan daar dus voor alle duidelijkheid de lead in nemen. Dat is hier mijn uitdrukkelijke vraag en die van mijn fractie.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, heel veel wijzer ben ik uit uw antwoord niet geworden. Het fusietraject loopt. Oké, maar ik vroeg hoe het ermee staat en wanneer het wordt afgerond. De vraag van collega Schryvers over de accreditatie is natuurlijk ook zeer terecht.

De vraag naar wat daadkracht en empathie wanneer het gaat over het oplossen van dossiers die helemaal zijn fout gelopen zonder dat daar een aanwijsbare fout is gebeurd bij de kandidaat-adoptanten, is een vraag van het hele parlement, denk ik.

Op de vraag wat er moet gebeuren voor mensen die langer dan vier jaar doen over die procedure heb ik ook geen echt antwoord gekregen. Wij zullen dit verder blijven opvolgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de inspraak van de biologische ouders bij de keuze van pleegouders – 3875 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, het aantal koppels of alleenstaanden dat zich aanmeldt als kandidaat-pleegouder zit in de lift en dat is uiteraard een goede zaak. Bij het maken van de koppeling tussen de kinderen en de kandidaat-pleegouders moet het belang van het kind boven alles gehonoreerd worden. Zelfs wanneer de vraag naar pleegzorg veel groter is dan het aantal kandidaat-pleegouders moeten we de kinderen niet blind toewijzen. Hun toekomst en belang moeten centraal staan.

Ook de biologische ouders hebben een stem in waar hun kind terecht komt. Een zo goed mogelijke band tussen de biologische ouders, de pleegouders en het kind vergemakkelijkt de weg terug, hopelijk ooit, naar het eigen, stabiele gezin.

Het wordt echter uitdagender wanneer de biologische ouders veto's stellen tegen groepen kandidaat-pleegouders. Concreet bijvoorbeeld biologische ouders die niet willen dat hun kind bij holebipleegouders een thuis krijgt, bij pleegouders met een migratieachtergrond of bij een eenoudergezin.

Op welke manier wordt een dergelijk standpunt in vraag gesteld, formeel in beeld gebracht en in welke mate wordt dit soms al proactief ingeschat door de bevoegde diensten? We krijgen daar toch een aantal zorgwekkende signalen over.

Minister, in hoeverre kan en mag er rekening gehouden worden met de vragen van de biologische ouders bij het toewijzen van een kind aan een pleeggezin?

Hoe wordt er omgegaan met discriminerende veto's op basis van bijvoorbeeld geaardheid, afkomst of gezinssamenstelling?

Welke veto's kunnen als legitiem aanvaard worden, welke niet? Hoe expliciet of formeel moeten die gemaakt worden?

Zijn er voldoende duidelijke richtlijnen voor de pleegzorgdiensten over hoe hiermee om te gaan, zowel richting de biologische ouders als richting de kandidaat-pleegouders?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het besluit van de Vlaamse Regering van 8 november 2013 stipuleert dat een dienst voor pleegzorg er bij de toewijzing van een kind aan een pleeggezin over waakt dat de ideologische, filosofische en godsdienstige overtuiging van het pleegkind en van het gezin van oorsprong moeten worden gerespecteerd.

Artikel 25 van het decreet Rechtspositie van de Minderjarige stelt bovendien dat de minderjarige recht heeft op respect voor zijn persoonlijke levenssfeer, met inbegrip van een respectvolle omgang met de eigen politieke, filosofische, ideologische of religieuze overtuiging en seksuele geaardheid. Dit werkt ook door in de keuze van een pleeggezin.

Om een pleegzorgsituatie zo harmonieus mogelijk te laten verlopen is het belangrijk om zoveel mogelijk overeenstemming te vinden in de visie, de waarden en de normen van de biologische ouders en het kind enerzijds, en van het pleeggezin anderzijds. Een grotere overeenstemming zal contacten tussen ouders en pleegouders vergemakkelijken en loyauteitsconflicten voor de kinderen verminderen.

Daartegenover staat de realiteit van het beperkte aanbod van geschikte kandidaat-pleeggezinnen of het gegeven van maatschappelijke noodzaak of een crisis. Dit maakt dat er vaak gezocht wordt naar 'second best'-gezinnen, waarbij er minder rekening gehouden kan worden met de wensen, verwachtingen enzovoort van de biologische ouders.

Elke dienst pleegzorg vertrekt van een visie van respect voor diversiteit binnen alle gezinsvormen. Deze visie wordt ook vertaald naar procedures en werkingsprocessen, bijvoorbeeld rond het informeren van kandidaat-pleegouders of in de screening en verdere begeleiding door de dienst.

Ook in zijn personeelsbeleid en in de begeleidingsgesprekken tussen en met pleeggezinnen en biologische gezinnen zal een dienst pleegzorg deze openheid voor diversiteit uitdragen. Als biologische ouders bepaalde verwachtingen stellen, zal vanuit die visie maximaal in gesprek gegaan worden om vanuit het belang voor het kind de keuze voor een pleeggezin te maken. En indien er toch geen gepast pleeggezin gevonden wordt, kan desnoods alsnog gekozen worden voor andere, alternatieve verblijfsvormen.

Het besluit pleegzorg bepaalt dat een dienst voor pleegzorg respect moet tonen voor de grondrechten en de rechten van de pleeggezinnen, alsook van de pleegkinderen, de pleeggasten en de gezinnen van oorsprong.

Respect voor diversiteit van gezinsvormen kadert bovendien in het respect voor het recht op gezins- en familielevens, een grondrecht dat geëerbiedigd moeten worden door de diensten conform artikel 24 van het besluit pleegzorg.

Het is aan de diensten pleegzorg om op basis van dat kader haar visie verder te expliciteren en door te vertalen in het kwaliteitsbeleid en het personeelsbeleid, en de interne procedures ter zake.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, u brengt een zeer coherent verhaal, dat ook lijkt te kloppen. Ik denk dat de basisprincipes helemaal juist zitten. Alleen bereiken er ons af en toe verhalen waarbij er toch wat minder zorgvuldig mee wordt omgegaan of waarbij alvast de onderlinge communicatie daarover helemaal niet goed lijkt te verlopen.

Uiteraard moet het kind centraal staan en zijn alle vertrekpunten die u hebt geschetst de juiste, maar het voeren van het gesprek daarover en het zichtbaar maken van dat gesprek is toch zeer belangrijk. Dat moet actief bespreekbaar worden gemaakt, om de spanningsvelden daarrond op tafel te krijgen en te zien hoe expliciet de vraag is van bijvoorbeeld biologische ouders en in welke mate daar op een andere manier een antwoord op kan worden gegeven.

Een tweede facet is dat het gesprek dat wordt gevoerd met de biologische ouders zichtbaar moet worden gemaakt voor de kandidaat-pleegouders op een manier die uiteraard aanvaardbaar is maar die er ook voor zorgt dat kandidaat-pleegouders bepaalde zaken eventueel zullen volgen of meer inzicht krijgen in bepaalde procedures en processen. Vandaar mijn zeer eenvoudige vraag: denkt u dat op dit moment de diensten pleegzorg voldoende middelen hebben om per case voldoende ruimte en voldoende gesprekken te kunnen voeren om die zaken zichtbaar en bespreekbaar te maken, en om daarover op een juiste manier coherent terug te koppelen naar kandidaat-pleegouders? Of hebt u er zich op dat het in sommige gevallen toch wel eens misloopt op dat gebied en dat dus de geest van wat er in het besluit van de Vlaamse Regering uit 2013 staat in de praktijk niet echt gevolgd wordt omdat er te weinig middelen zijn of om andere redenen?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, de uitgangspunten die u hebt geschetst zijn goede uitgangspunten. Maar zoals vaak in het parlement kunnen wij goede algemene principes formuleren, maar is het wel wat anders om ze in de praktijk en op het terrein toe te passen.

Dan heb ik het over de vraag wat je doet met een kind dat door de rechter in een pleeggezin wordt geplaatst wanneer er geen plek is, behalve bij een koppel van hetzelfde geslacht, waar de biologische ouders 100 procent tegen gekant zijn. Dat is het soort vragen waar pleegzorgbegeleiders in de praktijk elke dag mee te maken krijgen. Dan denk ik dat het goed is dat we hun wat meer concrete handvaten geven, minister, en dat we goede praktijken uitwisselen. Maar we moeten daar vanuit de politiek ook wat duidelijker in zijn, zodat het voor iedereen gemakkelijker wordt.

Het kan natuurlijk niet zijn dat biologische ouders op die manier een echt veto kunnen stellen over de beslissing die de jeugdrechter in veel gevallen heeft genomen om het kind in een gezin te plaatsen. Als ze bij wijze van spreken moeilijk doen over alles, dan zouden ze de plaatsing in een pleeggezin alleszins kunnen verhinderen en er zo voor kunnen zorgen dat hun kind in een voorziening terecht komt. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Het kind moet altijd het vertrekpunt zijn van alles.

Het is in de praktijk ook wel zo dat kandidaat-pleegouders altijd een vetorecht hebben over wie ze willen opvangen. Als ouders bijvoorbeeld zeggen dat ze willen dat er elke dag halal gekookt wordt voor hun kind omdat ze dat als religieuze overtuiging erg belangrijk vinden, dan kunnen die kandidaat-pleegouders natuurlijk zeggen dat ze dat niet zien zitten. Dat is dus een onevenwicht dat er altijd is en dat er altijd zal zijn. Daar is pragmatiek dus heel erg belangrijk.

Minister, ik heb een heel concrete vraag voor u. Het is een vraag die mij al verschillende keren heeft bereikt. Wat doen we met pleegouders die een kind opvangen waarvan de ouders plots, nadat het kind enige tijd in dat pleeggezin verblijft, een religieuze overtuiging beginnen aan te hangen, en vinden dat hun kind, ook al is het zeer jong, bijvoorbeeld besneden moeten worden? De pleegouders vinden dat dat niet kan en dat dat een aantasting is van de lichamelijke integriteit van het kind, omdat het nog niet oud genoeg is om daar zelf een beslissing over te nemen. De biologische ouders vinden dan weer dat het absoluut moet gebeuren, aangezien het hun recht is, als ouder, om hun geloofsovertuiging ook op hun kind over te dragen. Hoe moet de pleegzorgdienst daar volgens u mee omgaan, minister?

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Pleegzorg wordt ingeschakeld als de zorg voor je kind in je eigen gezin niet meer lukt. Bij pleegzorg kan er sprake zijn van vrijwillige of gedwongen pleegzorg. Afhankelijk daarvan zal er wat verandering teweeggebracht worden. Maar het kind moet altijd centraal staan.

Bij pleegzorg is het contact met de biologische ouders nog steeds heel belangrijk. En doordat het ouderlijk gezag behouden blijft hebben ook de biologische ouders inspraak bij belangrijke beslissingen over het kind. Om ervoor te zorgen dat het belang van het kind steeds vooropstaat, en dat het kan opgroeien in een liefdevolle omgeving, is het uitermate belangrijk dat de biologische ouders en de pleegouders goed met elkaar overeenkomen. Indien dit niet het geval is kan het kind hieronder lijden, wat helemaal niet de bedoeling is, en te allen tijde vermeden moet worden. Onze fractie is dan ook van mening dat de klik tussen de biologische en de pleegouders primeert op andere selectiecriteria.

Ik heb geen verdere vragen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het belang van het kind moet bij pleegzorg natuurlijk altijd centraal staan. We moeten alles doen opdat pleegzorg harmonieus zou kunnen verlopen, zoals de minister al zei. We weten dat pleegzorg – er zijn natuurlijk heel veel verschillende vormen – meestal gaat over een tijdelijk iets, en dat er ook blijvende contacten zijn met de eigenlijke ouders, dus het gezin van oorsprong. En dan is het natuurlijk wel van belang dat er ook zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met hun standpunt ter zake, om ten eerste dat harmonieus contact tussen pleegouders en de natuurlijke ouders te kunnen waarmaken, en anderzijds om nadien ook de terugkeer – indien mogelijk – op een goede manier te kunnen laten verlopen.

De manier waarop pleegzorgdiensten daar momenteel rond werken is goed, net als de krijtlijnen daarrond in het decreet en in het besluit van de Vlaamse Regering (BVR).

Minister, wat me niet duidelijk is, is over hoeveel gevallen het nu zou gaan waar er eigenlijk geen pleegzorg kan worden ingesteld, vrijwillig of opgelegd, vanwege het feit dat er eigenlijk vanuit het natuurlijk gezin bepaalde eisen worden gesteld, en bepaalde pleegouders niet worden aanvaard. Dat zou me toch interesseren.

U weet dat we in het decreet Pleegzorg hebben voorzien dat, wanneer een kind uit huis moet worden geplaatst, de jeugdrechter pleegzorg altijd als eerste optie onder ogen moet nemen. En wanneer hij een kind niet in pleegzorg plaatst moet hij dat motiveren.

Nu, we weten ook dat die motivatie een formele of echt een inhoudelijke motivatie kan zijn. In een resolutie hebben we al eens een onderzoek gevraagd naar de manier waarop die motiveringsverplichting wordt ingevuld. Het zou ook kunnen dat er bijvoorbeeld formeel wordt gemotiveerd dat, vanwege bepaalde vragen van het natuurlijk gezin, er geen match werd gevonden met een pleeggezin.

Minister, er is voorzien dat die studie zou worden uitgevoerd. Hebt u meer informatie over de termijn waarop we daar meer informatie of meer gegevens over mogen verwachten?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Wat dat laatste betreft: dat moet ik even navragen. Dat kan ik zo meteen niet zeggen. Ik zal kort nog reageren, want hier zijn een aantal stellingen geponeerd, eerder dan dat er vragen zijn gesteld.

Wat de financiering van de pleegzorg betreft. Dat is een 'open end'-financiering. Dat zit daarin vervat.

Ik wil wel even wijzen op de wet van 19 maart 2017, die heel uitdrukkelijk het statuut van de pleegzorger meebepaalt. En dat heeft pleegouders ook wel meer inspraak gegeven bij belangrijke beslissingen. Het is ook deze wet die geleid heeft tot een aantal uitspraken bij het Grondwettelijk Hof. Dus het juridisch kader is duidelijk afgeleid – wat mag en niet mag, wat de wensen en de verwachten zijn en wat de inspraak is. En dat is ook al grondwettelijk getoetst door het Grondwettelijk Hof.

Als pleegzorgbegeleider is het vooral belangrijk om problematieken te detecteren en bespreekbaar te maken, om dan nadien de gerechtelijke macht, de jeugdrechtbank, hierover effectief haar werk te laten doen, denk ik.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Het is een thema waar ik toch bezorgd over ben. We moeten zorgen dat het verschil tussen theorie en praktijk niet te groot wordt, en dat het voor alle betrokkenen transparant, zichtbaar en respectvol blijft over wat er allemaal speelt in bepaalde, specifieke situaties. Ik denk dat dat een heel erg belangrijk iets is.

Ten tweede moeten zij die dat inderdaad moeten begeleiden, voldoende ruimte, tijd en middelen hebben om dat op een manier te doen waarop ze vooral de mensen centraal kunnen stellen. We hebben het daarnet over gehad bij adoptie. Ik wil hier hetzelfde doen: het gaat om empathie, betrokkenheid om mensen mee in een traject mee te nemen. Ze moeten duiden wat er speelt. En als er zaken mislopen moeten ze ook de juiste plaatsen hebben waar ze die zaken kunnen aanklagen. Want ook dat merken we op het terrein: dat er mensen zijn die met een wrang gevoel achterblijven, en dan eigenlijk niet weten waar ze daarmee terecht kunnen. Uiteindelijk komen ze dan finaal bij ons terecht, wat in principe niet de eerste bedoeling is. Ik hoop dat u daar verder werk van maakt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het geïntegreerd breed onthaal – 3906 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, nabije, maar voldoende sterke onthaalfuncties op het vlak van welzijn en welbevinden zijn heel belangrijk. In die zin kan het concept van het Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO), naast de reeds bestaande onthaalfuncties van het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW), een echte game-changer zijn om tot een laagdrempelige en persoonlijke hulpverlening te komen. Het is een duidelijk aanspreekpunt voor mensen met hulpvragen, die in de breedte gaat. Het GBO bundelt de krachten van het OCMW, het CAW en de maatschappelijke diensten van de mutualiteiten, onder regie van het lokaal bestuur. Dit gebeurt door middel van een samenwerkingsovereenkomst die door de verschillende partijen wordt uitgewerkt. Zowel de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) als het steunpunt Mens en Samenleving kunnen hierbij procesbegeleider spelen.

Bepaalde gemeentes werden aangeduid als prioriteit en ontvingen specifieke subsidies om tot een geïntegreerd onthaal te komen. Logischerwijs zijn deze pioniers vele stappen voor op de anderen. Hierbij speelt het CAW zoals gezegd vaak een belangrijke rol, ook gezien hun expertise en ervaring op dit terrein.

Maar we merken op het terrein dat het uitwerken van die samenwerkingsovereenkomsten soms vrij stroef verloopt. Vaak ontbreekt het niet aan goede wil en intenties, maar, naast alle kopzorgen over corona en de nasleep ervan, draait de ultieme discussie vaak om centen en structuren. Veel actoren op het veld kijken hiervoor ook nog reikhalzend uit naar een kader dat door de Vlaamse Regering zou worden uitgetekend.

Concreet zien we een bezorgdheid bij kleinere gemeenten. Want naast het GBO, minister, hebt u ook een visie aangekondigd rond de huidige middelen voor de onthaalfunctie van het CAW. Het zou, volgens het regeerakkoord dan toch, in de nabije toekomst mogelijk worden dat de middelen die de CAW's vandaag ontvangen voor het invullen van hun onthaalfunctie, geclaimd kunnen worden door lokale besturen om dat autonoom te organiseren. Dat staat los van de plannen rond GBO.

De vrees bestaat dat er voor kleine gemeenten onvoldoende middelen over zullen blijven voor een slagkrachtig onthaal met de nodige expertise.

Grotere steden hebben vaker meer mankracht en expertise in huis om snel de onderhandelingen te voeren over het GBO, maar ook de bestaande onthaalfuncties te regelen, op de rails te zetten en die zelf waar te maken, waardoor de onthaalfunctie die voor de andere gemeenten nog wordt uitgevoerd door het regionale CAW, voor een stuk uitgekleeft zou kunnen worden. Die dynamiek dreigt in de toekomst nog sterker te worden.

Het is een vreemde tegenbeweging ten opzichte van de regionale samenwerkingsverbanden. We zien op allerlei terreinen, zeker in uw domeinen, de overtuiging dat regionale samenwerking een absolute meerwaarde heeft. Naast het vermijden van overheadkosten, werkt dat ook vaak nivellerend voor het verschil in slagkracht tussen kleine en grotere gemeenten en kan het de combinatie tussen nabijheid en expertise maken.

Minister, hebt u een vinger aan de pols bij de gemeenten over hoever ze staan in het opzetten van het GBO? Wat zijn de grootste struikelstenen? Is er ondertussen een duidelijker Vlaams kader uitgetekend? Hebt u er zicht op hoeveel gemeenten de intentie zouden hebben om de huidige middelen wat betreft onthaal van de CAW's naar zich toe te trekken? Zullen die middelen geoormerkt worden, zodat ze zeker aan die doelstellingen besteed worden? Is de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) betrokken bij deze oefening? Wat is het advies vanuit de diensten van de VVSG? In hoeverre wordt de expertise die werd opgebouwd in de pioniergemeenten, ingezet bij de begeleiding van andere gemeenten?

Hoe kijkt u naar gemeenten die verweesd dreigen achter te blijven als de CAW's, wat hun onthaalfunctie betreft, meer en meer zouden worden uitgekleeft? Hoe kunt u ervoor zorgen dat ook die burgers ergens vlot met hun vragen terecht blijven kunnen? Hoe verhoudt de tendens tot versterkte regionale samenwerking zich tot het heel laagdrempelig en nabij uitbouwen van onthaalfuncties? Is het een laagdrempeligheid die we ook op andere gebieden kunnen hanteren?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, de regionale beleidsmedewerkers lokaal sociaal beleid en armoedebestrijding van mijn administratie staan in nauw contact met heel wat samenwerkingsverbanden GBO en houden een concreet zicht op de ontwikkelingen op het terrein.

Om de evoluties ook wetenschappelijk in kaart te brengen, heb ik bij het nieuwe Steunpunt WVG, dat op 1 juli zal opstarten, een onderzoek besteld om de realisatie van het GBO in de praktijk te brengen. Daarnaast maken we ook werk van een uitrol van het GBO over heel Vlaanderen in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht.

We hebben er nog geen zicht op hoeveel gemeenten eventueel de intentie hebben om de onthaalfunctie over te nemen van het CAW. Het Vlaamse regeerakkoord stelt in elk geval dat een lokaal bestuur dat deze onthaalfunctie wenst over te nemen, dat verzoekt bij de bevoegde minister. De bedoeling is dan inderdaad dat er een oormerking van de middelen zal gebeuren.

In het kader van de uitwerking van de passage uit het regeerakkoord is een gemengde werkgroep samengesteld met vertegenwoordigers van mijn kabinet, de administratie, de CAW's, de lokale besturen en de VVSG. De VVSG ziet de onthaalfunctie als een belangrijke hefboom voor het realiseren van de regierol voor de lokale besturen.

De elf pilootprojecten GBO die in Vlaanderen liepen, hebben de uitgangspunten van het GBO aan de praktijk getoetst. De bevindingen en de aanbevelingen uit het begeleidend wetenschappelijk onderzoek vormden de basis voor de bepalingen over het GBO in het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het lokaal sociaal beleid.

Ik noem kort enkele elementen die het kader vormen voor de verdere uitrol. De lokale invulling van het GBO moet er komen op basis van een omgevingsanalyse naar lokale noden, behoeften en problematieken in de lokale context. Een boven-lokale stuurgroep en lerende netwerken zijn nodig om de opvolging van de praktijkreflecties verder op te volgen en goede praktijken te verankeren. Participatie van de doelgroep en van basiswerkers is cruciaal bij het bepalen van visie, doelstellingen en acties van een GBO. Een samenwerkingsverband GBO heeft een duidelijke coördinatie nodig, met goede afspraken over wie op het lokale niveau de regie opneemt, hoe dat gebeurt en waarom zoiets gebeurt.

Naast dat kader in de regelgeving voorziet het departement WVG in samenwerking met vzw SAM en de VVSG in een ondersteuningsaanbod voor lokale besturen en de andere kernpartners. Dat ondersteuningsaanbod is gebundeld onder de noemer 'GBO-centrale' en kwam tot stand op basis van de ervaringen in de huidige samenwerkingsverbanden GBO.

U wijst terecht op het belang om, in welke constellatie dan ook, voldoende garanties in te bouwen rond de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van het onthaal voor alle mensen. De regelgeving betreffende het algemeen welzijnswerk bevat een ruime waaier van bepalingen die ons moeten toelaten om kwaliteitsvoorwaarden vast te leggen, waarmee we moeten garanderen dat een burger, ongeacht waar hij zijn vraag stelt, steeds kan rekenen op eenzelfde kwaliteitsvol aanbod. Die bepalingen moeten mijns inziens ook de leidraad vormen voor lokale besturen die de onthaalfunctie zelf wensen te realiseren. Daarnaast is het belangrijk om nog mee te geven dat het begeleidingsaanbod van de CAW's uiteraard voor iedereen toegankelijk blijft.

Versterkte regionale samenwerking en een laagdrempelig onthaal sluiten elkaar niet uit. Ze zijn versterkend voor elkaar, en op die manier dus ook versterkend in het bereiken van alle burgers. Enerzijds biedt regionale samenwerking dankzij haar schaalgrootte de mogelijkheid om zorg- en welzijnspartners samen te brengen, expertise en deskundigheid te delen en krachten te bundelen. Anderzijds biedt het lokale niveau de grootste nabijheid voor de burger.

De gelaagdheid waar u naar verwijst, hanteren we bijvoorbeeld ook binnen de projectoproep Zorgzame Buurten. Projecten kunnen zich hier zelfs op het niveau van een specifieke wijk situeren, terwijl de projectindieners de eerstelijnszone of een regionaal georganiseerde zorg- of welzijnsvoorziening kan zijn.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Bedankt voor uw antwoord, minister. U verwijst naar het rapport dat u hebt opgevraagd bij het nieuwe steunpunt WVG. Wat is de timing daarvoor? Het is nu gevraagd, maar aangezien ze opstarten op 1 juli, veronderstel ik dat dat nog eventjes zal duren. Hebt u er ongeveer een zicht op wanneer dat er komt?

Ik heb in mijn inleiding al gezegd dat ik bezorgd ben dat middelen die nu gepoold zijn om expertise en efficiëntiewinsten, maar tegelijk ook nabijheid te garanderen, binnenkort – en wat mij betreft is nog niet duidelijk wat daar bij u het tijdsplan voor is – zouden kunnen worden 'gesalamiseerd' over ieder lokaal bestuur binnen het werkingsgebied van een CAW. En dat dreigt toch bepaalde gevolgen te hebben. Ik kan me voorstellen dat in een centrumstad het relatief gemakkelijk gaat om een

aantal dingen misschien over te nemen en voldoende capaciteit in huis te hebben om dat te doen, maar als het bijvoorbeeld in een kleinere gemeente gaat over een vijfde van een fulltime equivalent, die daar probeert al die onthaalfuncties te bundelen en ook nog te doen wat het CAW eigenlijk in die onthaalfuncties ook nog doet – eerstehulpverlening, overbruggingshulp en zo verder –, dreigt dat te leiden tot een soort opdrogen van de onthaalfunctie op een kwalitatieve manier.

U hebt gezegd dat we moeten garanderen, met een aantal criteria, dat dat niet het geval zal zijn. Wat is nu het verdere traject om dat kader uit te werken? Wat is het tijdspad? Op welk moment zouden die beslissingen door lokale besturen genomen kunnen worden? Momenteel is daar nog geen kader voor. Wat is het perspectief in de komende maanden of jaren om daar werk van te maken? Wanneer wilt u daarmee landen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Zoals ik gezegd heb, zijn wij een traject aan het lopen waar de verschillende partners samen rond de tafel zitten om te kijken hoe we dat concreet gaan operationaliseren. Er is nu een onderzoek besteld. Dat loopt van 1 juli tot eind augustus 2022, als ik me niet vergis.

Op basis daarvan zullen we dan ook de verdere conclusies trekken en de volgende stappen nemen. Het tijdspad zal verder bekeken worden, ook in de schoot van de regering. Maar de bedoeling is wel om dit najaar te landen, samen met de andere aspecten wat de regie betreft.

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): Bedankt, minister. Dit was een duidelijk antwoord. U kent intussen onze bezorgdheid. Ik hoop ook dat de CAW's zelf voldoende betrokken worden om die ervaring en expertise ook mee te nemen. Voor de rest zullen wij dit blijven opvolgen en te gepasten tijde bekijken hoe we ons daartoe verhouden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.